

ÅRSMELDING 2012

Alle foto er tatt av ForUM med mindre annet er angitt.

Forum for utvikling og miljø
Storgata 11
0155 Oslo

tlf: 23 01 03 00
fax: 23 01 03 03

forumfor@forumfor.no
www.forumfor.no
foretaksnr 971 274 646

1. HOVEDTREKK FOR FORUMS ARBEID I 2012	5
1.1. ForUM – en unik, samlende politisk arena for utvikling, miljø og fred	5
1.2. Høydepunkter i 2012	6
1.3. Politikk og påvirkning	7
1.4. Tankesmie og møteplass	8
1.5. Sør-samarbeid.....	9
1.6. Informasjonsarbeidet	9
2. RESULTATER AV DET FAGPOLITISKE ARBEIDET	11
2.1. Innledning.....	11
2.2. Klima	11
2.3. WTO og handel	13
2.4. Næringslivets samfunnsansvar	14
2.5. Finans og reform	16
2.6. Fred og menneskelig sikkerhet.....	18
2.7. Matsikkerhet	21
2.8. Vann og sanitær	24
2.9. Bistand og utviklingspolitikk	25
2.10. Energi	27
2.11. Rio+20: FNs toppmøte om bærekraftig utvikling	29
2.12. Samstemthet	30
2.13. Siviltsamfunnsdeltagelse i FN-prosesser.....	31
3. STYRETS ÅRSBERETNING 2012.....	32
3.1. Styrets møter	32
3.2. Økonomi.....	32
3.3. Sekretariatet	32
3.4. Tariffavtale	33
3.5. Miljøtiltak	33
4. REGNSKAP 2012	35

Styreleders forord

Om å påvirke i en ny tid

Foto: Utviklingsfondet

I opptakten til den store Rio+20 konferansen i Rio de Janeiro, slo flere forskere fast at vi nå er i ferd med å gå over fra en geologisk epoke til en annen, fra *holocen* til *antropocen*. Det siste betyr menneskeepoken. Vårt globale fotavtrykk som art er så stort at vi er i ferd med å endre klodens biofysiske balanse.

FNs klimapanel og ulike FN-rapporter på biodiversitet sier det samme, om enn med andre ord. Stockholm Resilience Centre snakker om ni planetære grenseverdier vi ikke må overskride; tre av disse, klimaendringer, naturmangfold og avrenning av nitrogen til naturmiljøet er allerede overskredet.

Det er mot et slikt bakteppe at en konstellasjon som Forum for utvikling og miljø (ForUM) må ses. Vi er mer enn 50 organisasjoner som arbeider for et godt norsk og internasjonalt miljø, utvikling og rettferdighet for alle og fravær av krig og vold. Hver og en av våre medlemmer gjør en god og selvstendig jobb. Men utfordringsbildet er stort, for stort for hver enkelt. Ergo er det fornuftig å samles i et mer slagkraftig fellesskap.

Derfor er ForUM viktig. Hvordan skal vi ellers få samstemthet i norsk utviklingspolitikk? De ulike departementene konkurrerer ofte seg i mellom, og norsk politikk kan være utviklingsfremmende på ett område, men kan være utviklingsfiendtlig på et annet. Ikke

minst viser investeringsprofilen for Statens Pensjonsfond Utland dette paradokset, med massive investeringer i regnskogsødeleggende selskap, mens Norge også er en stormakt på regnskogsbevarende initiativ.

Også i året som gikk leverte ForUM-fellesskapet. Vi jobbet hardt for å få forståelse for en Robin Hood skatt på finanstransaksjoner. Vi leverte innspill på statsbudsjett, eierskapsmeldingen og andre meldinger. Vi sørget for at Arms Trade Treaty-forhandlingene ble ett skritt på veien for å forby farlig og uakseptabel våpenhandel. Vi brukte OECDs kontaktpunkt for å påvirke norsk næringsliv, vi bidro til økt norsk landbruksinnsats i utviklingspolitikken, vi var til stede på alle de viktige klimaforhandlingene og var del av delegasjonen under Rio-møtet. Helt på slutten av 2012 gjennomførte vi en viktig og retningsgivende dialogprosess på hvordan norsk sivilsamfunnsdeltakelse best sikres i internasjonale prosesser.

Hver og en av disse mange ulike prosessene er verdifulle og viktige i seg selv. Men det er når de ved årsslutt ses i sammenheng, at vi kan si at ForUM er med å ansvarliggjøre norske myndigheter i den overgangen vi nå er del av. Antropocen kan bli en god tid å leve i, om vi deltar, påvirker og er bevisste. Og om ForUM har gode arbeidsvilkår.

Andrew P. Krog Lund
Styreleder

1. HOVEDTREKK FOR FORUMS ARBEID I 2012

1.1. ForUM – en unik, samlende politisk arena for utvikling, miljø og fred

Forum for utvikling og miljø ble formelt opprettet i 1993. ForUM erstattet da Felleskampanjen for jordas miljø og utvikling, som hadde sin hovedfunksjon fram til Earth Summit i Rio de Janeiro i 1992.

Visjon

ForUMs visjon er en demokratisk og fredelig verden basert på rettferdig fordeling, solidaritet, menneskerettigheter og økologisk bæreevne.

Formål

ForUM fellesskapet skal

- legge til rette for felles politikkutvikling i internasjonale miljø- og utviklingsspørsmål.
- være et kompetansemiljø for politisk lobbyarbeid.
- drive politisk påvirkning på prioriterte områder.
- være en sentral møteplass for freds-, miljø- og utviklingsorganisasjonene.

Medlemsorganisasjoner

Amnesty International Norge

ARC-Aid

Atlas-alliansen

ATTAC Norge

CARE Norge

CARITAS

Changemaker

Digni

Fairtrade Norge

Fellesrådet for Afrika

FIAN- Norge

FIVAS

FN-Sambandet

FORUT

Framtiden i våre hender - FIVH

Holistisk Forbund

Idegruppen Nord / Sør

IKFF, Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet

KFUK-KFUM Global **

Kirkens Nødhjelp

Kristne Arbeidere

Latin-Amerikagruppene i Norge, LAG

Mellomkirkelig Råd

Miljøagentene

Norges Fredslag

Norges Fredsråd

Norges Handikapforbund

Norges Naturvernforbund, NNV

Norsk Folkehjelp

Norsk nettverk for klima og helse

Oikos – Økologisk Norge

Plan Norge

PRESS

Redd Barna

Regnskogsfondet

SABIMA

SAIH (Studentenes og Akademikerenes

Internasjonale Hjelpeorganisasjon)

SLUG –Slett U-lands gjelda*

SOS-Barnebyer

Spire

Strømmestiftelsen

Støttekomiteen for Vest-Sahara

Utviklingsfondet

Vennskap Nord/Sør*

WWF Norge

**Endret i 2012 fra støttemedlem til ordinært medlem*

*** Innmeldt i 2012, medlemskapet må godkjennes av ForUMs årsmøte april 2013.*

Støttemedlemmer

AUF

Friluftsrådernes Landsforbund

Grønn Hverdag

Humanetisk Forbund

Norsk Bonde og Småbrukarlag

Sosialistisk Ungdom

Stiftelsen Korsvei

Stiftelsen Ung Agenda 21

Totalt har ForUM 53 medlemsorganisasjoner.

Utmeldt i 2012:

Cubaforeningen i Norge

Fadderbarnas framtid

1.2. Høydepunkter i 2012

- Regjeringen kunngjorde i februar at den skulle lage en handlingsplan for landbruk i bistand. Dette tar vi som et klart gjennomslag for vårt ønske om økt norsk bistand til småskala, bærekraftig landbruk.
- Presset fra ForUM og andre gjorde at Arbeiderpartiets forsøk på å svekke utslippsløftene i Klimaforliket, ikke ble tatt til følge. Klimameldinga som kom i april bekreftet i all hovedsak alle punktene i det opprinnelige Klimaforliket.
- ForUM deltok i den norske delegasjonen til UNCTAD-konferansen i Doha i april med Magnus Flacké (Fellesrådet for Afrika). ForUM medvirket til at Norge støttet et fremdeles bredt mandat for UNCTAD, mot sterke interesser fra andre rike land for at UNCTAD skulle reduseres og begrenses.
- ForUM bidro til økt oppmerksomhet om de negative sosiale konsekvensene av IMF's betingelser i låneordningene for lavinntektsland ved å lansere en rapport under vårmøtene i Washington DC i april, med finansminister Sigbjørn Johnsen i panelet. Rapporten fikk svært positiv tilbakemelding fra norske myndigheter og europeiske styrerepresentanter i IMF.
- ForUM samarbeidet med Norad og Energia om en workshop om Energy+ og gender i Oslo i mai. Dette som en forberedelse til Rio+20 hvor Norge løftet samme tema.
- Temaet grønn økonomi ble belyst i Norge gjennom en kafedialog i samarbeid med Handelshøyskolen i Bodø i januar og en heldagskonferanse i mars, med deltagelse bl.a. av Miljø- og utviklingsministeren Erik Solheim.
- ForUM overleverte 250.000 underskrifter til Utenriksdepartementet fra den globale underskriftskampanjen "Speak Out" hvor vi ba om en sterk våpenhandelsavtale (Arms Trade Treaty). Vi ba også om at forhandlingene prioriteres fra høyeste politiske hold. Norge besluttet å sende utviklingsministeren på konferansen.
- Mellom 1. juni og 15. august var det 40 unike oppslag i norsk presse om Arms Trade Treaty, hvorav 30 artikler siterer en eller flere av medlemsorganisasjonene og ForUM er sitert i 18 oppslag.
- I Rio+20 var ForUM vertskap for en dialog mellom regjeringens internasjonale energi og klimainitiativ Energy+ og internasjonale sivilsamfunnsrepresentanter.
- ForUM deltok på flere internasjonale møter for å presentere og diskutere prosessen og resultatet i forbindelse med klagesaken mot Cermaq for det norske kontaktpunktet.
- På forhandlinger om en ny internasjonal våpenhandelsavtale i FN i New York i juli hadde ForUM svært god kontakt med den norske delegasjonen. Da det ble bestemt at halvparten av forhandlingene skulle lukkes for sivilsamfunnet den andre uken, ble norske organisasjonsrepresentanter en del av den norske delegasjonen.
- I oktober la fram Regjeringen sin andre samstemtrapport. ForUM tok opp behovet for en skikkelig behandling av samstemtpolitiske utfordringer i Stortinget og fikk støtte fra både utviklingsminister Heikki Eidsvoll Holmås og FrPs Morten Høglund i at det er viktig med mer debatt om samstemthet i Stortinget.
- I statsbudsjettet for 2013 ble det i bistandskapitlet spesifikt nevnt 200 millioner til landbruksformål, noe som ForUMs matgruppe har arbeidet for lenge.
- I oktober i samarbeid med indiske, koreanske og nederlandske sivilsamfunnsorganisasjoner med tilknytning til OECD Watch klaget ForUM inn det koreanske

selskapet POSCO og investeringsfondene ABP (Nederland) og Statens Pensjonsfond – Utland for brudd på OECDs retningslinjer knyttet til etableringen av et stålverk i Orissa i India.

- Alternative vann- og sanitærløsninger var hovedtema da den årlige Blå Oktober-kampanjen gikk av stabelen 11.-16. oktober.
- I høst ble det arrangert en svært vellykket frokostseminar-rekke om samfunns-ansvar.
- ForUMs medlemsorganisasjoner begynte å engasjere seg i post-2015 agendaen. UD ba ForUM gi innspill og medvirke til to rundebord om sentrale prinsipper i post 2015-agendaen som holdes våren 2013.
- I oktober arrangerte ForUM sammen med RORG-samarbeidet et tverrpolitisk møte på Stortinget om bistandens plass i utvikling. Møtet fikk stor oppslutning med over 100 deltagere. Alle partiene var representert.
- Som en oppfølging av Rio+20 ble det arrangert en debatt om toppmøtet under Globaliseringskonferansen i november hvor utviklingsminister Heikki Eidsvoll Holmås var en av innlederne.
- Den årlige stortingsmeldingen om norsk våpeneksport ble offentliggjort i midten av november. At regjeringen legger opp til mer systematiske vurderinger av mottakerland og vil innstramme salg av B-materiell forstås som et lite skritt i riktig retning.
- ForUM arrangerte en parallellsesjon på regjeringens store internasjonale CSR-konferanse i november om investeringene til Statens Pensjonsfond - Utland i et klimaperspektiv.
- I desember kom regjeringen med handlingsplanen «Strategi for

matsikkerhet i et klimaperspektiv». ForUM har i flere innspill lagt vekt på viktigheten av å styrke småskala, bærekraftig landbruk som en viktig måte å redusere sårbarheten for klimaendringer. Denne strategien har i stor grad tatt våre anbefalinger til etterretning.

- I desember deltok over 50 engasjerte representanter for norske organisasjoner og myndigheter på ForUMs seminar *Konferanseturisme eller reell påvirkning?* om sivilsamfunnets rolle i FN.
- Å få større politisk aksept for å innføre skatt på finanstransaksjoner utviklet seg i 2012 i positiv retning, særlig fordi det ble enighet blant noen EU-land om å gå for et samarbeid om en slik skatt for de land som ønsker det. Representanter for regjeringspartiene i Norge har uttalt seg positive til et slikt EU-initiativ.
- Den bilaterale handelsavtalen med Colombia har, takket være fortsatt felles innsats fra ForUMs medlemmer og andre heller ikke i 2012 blitt lagt fram for Stortinget. Regjeringens ambisjon fra 2010 om å få til en «sideavtale» om menneskerettigheter med Colombia for å kunne ratifisere selve handelsavtalen ser ut til å ha havarert.

1.3. Politikk og påvirkning

I 2012 har ForUMs tema- og prosjektgrupper utarbeidet fellespolitikk og innspill på de fleste av våre tematiske satsingsområder. Innspill har blitt gitt i forbindelse med bl.a. nasjonale og internasjonale forhandlingsprosesser, utarbeidelse og framlegging av stortingsmeldinger og handlingsplaner, og høringer i Stortingets komitéer. Innspill har også blitt gitt i forbindelse med utarbeidelse av stortingsmeldinger av en mer tverrgående natur, bl.a. FN-meldingen i mai.

Påvirkningsarbeid overfor norske myndigheter og beslutningstakere har foregått både i Norge og internasjonalt. Som en del av det internasjonale arbeidet har ForUM også vært representert i enkelte offisielle norske delegasjoner:

UNEPs årsmøte

Arvid Solheim (ForUM-sekretariatet) representerte ForUM i delegasjonen til UNEPs årsmøte i Nairobi i februar 2012.

UNCTAD¹

Magnus Flacké (Fellesrådet for Afrika) representerte ForUM i den norske delegasjonen til UNCTAD XIII, april 2012 i Doha.

Rio+20

Andrew Preston (ForUM-sekretariatet) representerte ForUM i den norske delegasjonen til Rio-konferansen i juni.

Arms Trade Treaty (ATT)

Borghild Tønnessen-Krokan (ForUM-sekretariatet) representerte ForUM i den norske delegasjonen under forhandlinger om en ny våpenhandelsavtale i New York i juli.

Klimaforhandlingene

Ola Skaalvik Elvevold (Naturvernforbundet) representerte ForUM i Norges delegasjon til COP 18 i Doha i november-desember.

ForUM har i forbindelse med Stortingsvalget i 2013 gjennomgått alle partiprogrammene fra gjeldende programperiode og gitt innspill til partiene for neste periode (2013-2017) på alle ForUM sine tematiske områder. Innspill fra ForUM har vært forankret i vedtatte posisjoner og planer.

1.4. Tankesmie og møteplass

I 2012 har den primære arenaen for informasjonsutveksling, kunnskapsheving og felles politikkutvikling vært ForUMs åtte tematiske arbeidsgrupper og tre prosjektgrupper (energi og Rio+20). Flere av gruppene har holdt et høyt tempo, og hatt omtrentlige månedlige møter, mens andre har møtt etter behov, ofte i forbindelse med kommende internasjonale møter.

En annen viktig arena for ForUM-felleskapet har vært åpne møter og seminarer arrangert i forbindelse med pågående politiske prosesser eller for å øke kompetanse om viktige temaer som ForUM jobber med. I 2012 arrangerte ForUM, alene eller i samarbeid, 29 åpne møter og seminarer, inkl. fire i utlandet på internasjonale møter.

Under store internasjonale møter i FN-regi har ForUMs sekretariat tilrettelagt for god koordinering mellom medlemsorganisasjoner og mellom disse og den norske delegasjonen. Fellesmøter har blitt arrangert både med enkelte delegasjonsmedlemmer under forhandlinger, og med politisk ledelse og parlamentarikere.

Følgende publikasjoner har blitt utgitt i løpet av året:

Rapporten Enhancing the IMF's Focus on Growth and Poverty Reduction in Low-Income Countries

Skrevet av Matthew Martin og Richard Watts fra Development Finance International
Utgitt i samarbeid med Redd Barna og Kirkens Nødhjelp.
April 2012

Controlling parts and components of conventional weapons in the Arms Trade Treaty — a necessity and a challenge

Skrevet av A-C Merrell Wetterwik and Kevin Mara.
Utgitt i samarbeid med Kirkens Nødhjelp.
Juli 2012

¹ United Nations Commission on Trade and Development

Implementing decisions from the Rio+20 Outcome Document To Build A Better Future

Skrevet av Jan-Gustav Strandenæs

Desember 2012

Summit tourism or meaningful involvement? Strengthening civil society participation in UN processes on sustainable development.

Skrevet av Bård Lahn.

Januar 2013

I tillegg fikk ForUM utarbeidet en studie av eventuelle endringer i lakseoppdrett i Chile som følge av felleseklæringen undertegnet av Cermaq, Naturvernforbundet og ForUM i forbindelse med klagesaken mot Cermaq i det norske kontaktpunktet. Studien er skrevet av Maria Veronica Bastias og Tor Opsvik og var under redigering ved slutten av året.

To andre rapporter var også under utarbeidelse: en rapport om norsk næringsliv som bistandsaktør og en rapport om Statens Pensjonsfond – Utland. Begge rapporter og studien fra Chile vil utgis i 2013.

1.5. Sør-samarbeid

ForUMs Sør-samarbeid i 2012 har vært rettet mot å fremme Sør-representanters stemmer i nasjonale, regionale og internasjonale fora og bidra til felles forståelse og politikkutvikling blant sivil samfunns-organisasjoner på tvers av landgrenser.

Sentralt i 2012 har vært samarbeidet med chilenske organisasjoner i forbindelse med oppfølging av felleseklæringen fra Cermaq-saken i det norske kontaktpunktet (se 2.4), samarbeidet med Control Arms-koalisjonen i forbindelse med forhandlinger om en ny våpenhandelsavtale, og samarbeidet med Climate Action Network (CAN) i forbindelse med klimaforhandlingene.

ForUM bidro med et betydelig bidrag til CAN sitt Southern Capacity Building Program, som bidro til at et 40-talls sør-representanter møtte godt forberedt på COP18 i Doha.

ForUM bidro til at tre representanter for sivilsamfunnsorganisasjoner i Sør fikk delta i lobbyopplegg til Control Arms-koalisjonen og til afrikanske sivilsamfunns deltagelse og koordinering i forbindelse med Afrikabankens årsmøte.

ForUM har lagt til rette for møter mellom Sør-representanter og norske delegasjoner, bl.a. under Afrikabankens årsmøte og Rio+20 forhandlinger. Representanter for Sør-organisasjoner har også deltatt under flere av ForUMs arrangementer i Norge, hvor representanter for den norske regjeringen har vært tilstede.

1.6. Informasjonsarbeidet

Informasjonsarbeidet har som overordnet mål og bidra til at ForUM får gjennomslag for sin politikk. Informasjonsarbeidet er derfor en integrert del av vårt påvirkningsarbeid.

ForUM i media

ForUM ble nevnt 69 ganger i media på papir og nett i 2012 (unike oppslag). Til sammenligning ble vi nevnt 59 ganger i 2011 og 44 ganger i 2010. Som et ledd i at informasjonsstrategien legger opp til at ForUM skal prioritere resultater for sak fremfor egenprofilering har vi aktivt oppfordret til samarbeid om medieoppslag.

På de fleste fagområdene har vi hatt oppslag sammen med eller i samarbeid med våre medlemsorganisasjoner, slik som oppslag og leserinnlegg med Kirkens Nødhjelp og Redd Barna i forbindelse med felles IMF-rapport, og med Attac Norge om Robin Hood-skatten under Rio+20. Plattformen utarbeidet av klimagruppa for Klimameldingen ble brukt som grunnlag for en felleskronikk med flere medlemsorganisasjoner som kom på trykk i Dagsavisen uka etter at ny miljøvernminister hadde tatt over.

ForUM har hatt 7 leserinnlegg på trykk, 45 unike oppslag og blitt nevnt 17 ganger, i tillegg til at flere av oppslagene har blitt spredt i flere

medier, slik som vårt utspill om klimameldinga i april og under forhandlingene for en ny våpenhandelsavtale i juli.

ForUM har hatt oppslag i alle de store mediene og mange lokale, men flest oppslag i Dagsavisen, Klassekampen, Ny Tid, Aftenposten og Vårt Land, i tillegg til NTB.

Vi har vært i media på alle våre hovedprioriteringer, for eksempel i Dagens næringsliv om samstemthet, i Ny Tid om skatteparadis og land for land rapportering, og i Teknisk Ukeblad om klima, for å nevne noe. ForUM har blitt intervjuet av NRK i forbindelse med bl.a. Arms Trade Treaty-forhandlinger og ledervalg i Verdensbanken.

Vi har hatt mest medieblest i mars-april, juni-juli og oktober-november og oftest i forbindelse med våre storsatsinger som Arms Trade Treaty-forhandlingene.

Alle våre rådgivere har blitt intervjuet i media, mens daglig leder er mest sitert og styreleder også i mange sammenhenger.

I tillegg til at vi har vært i media med våre medlemsorganisasjoner, har vi også bidratt til at andre samarbeidspartnere har kommet i media i forbindelse med fellesprosjekter.

Sosiale medier

ForUM har fortsatt satsningen på sosiale medier og bruker Facebook og Twitter aktivt i all informasjonsarbeid. I løpet av 2012 har vi fått nesten 200 nye følgere på Facebook, men potensialet for mange flere følgere er der. Et eksempel på at Facebook har ført til medieoppslag er da Klassekampen siterte informasjonslederen om grønn økonomi fra bildealbum på Facebook fra en sivilsamfunnsdemonstrasjon i forbindelse med Rio+20-toppmøtet.

ForUM har brukt Twitter aktivt i å spre informasjon, delta i debatter og kommunisere med politikere, norske forhandlere, internasjonale samarbeidspartene og kampanjer vi er med på. @ForumNorway har nå litt over 500 følgere og vi får stadig nye.

Flere av de ansatte bruker Twitter aktivt i jobben, og daglig leder har også debutert på Twitter med kontoen @ForumAndrew. Et eksempel på at twitring har ført til medieoppslag er da Bistandsaktuelt plukket opp våre reaksjoner på statsbudsjettet fordi vi twitret om det.

Nettverk i Sør

ForUMs nettverk av mediefolk i Norge har blitt utvidet. Det har også nettverk i Sør, men mest på spesifikke felter som vi har jobbet mye med. Et eksempel på dette er våpenhandel der ForUM spiller en aktiv rolle i mediearbeidet rundt Control Arms-kampanjen.

Nettsider og nyhetsbrev

Hjemmesiden ble oppdatert gjennomsnittlig to til fire ganger i uken. Vi har fokusert på prioriterte saker, samtidig som vi har hatt en jevn fordeling av artikler på de ulike feltene. Vi har sendt ut nyhetsbrev hver tredje eller andre uke, når det har vært nok aktuelle saker.

2. RESULTATER AV DET FAGPOLITISKE ARBEIDET

2.1. Innledning

Her omtales både endringer i politiske meninger, politikk og praksis som har blitt oppnådd som resultat av vårt påvirkningsarbeid, men også den konkrete innsatsen som ForUM-fellesskapet har lagt ned for å oppnå eller forsøke å oppnå våre politiske mål.

2.2. Klima

Politiske mål i fokus i 2012

- Norge forplikter seg til å kutte egne utslipp med minst 40 % innen 2020 og minst 80 % innen 2050, og andre industrialiserte land forplikter seg til lignende utslippskutt.
- Det oppnås en avtale om substansielle overføringer av midler og teknologi fra industrilandene som sikrer at nødvendige tilpasningstiltak i landene i Sør kan komme på plass og implementering starter opp, slik at utviklingslandene kan bygge ut klimavennlige energiløsninger, og øke sin tilpasningsevne.
- Aktive og kompetente partnere i utvalgte land og regioner i Sør fremmer fattige og marginaliserte gruppers behov og standpunkter i nasjonale og internasjonale klimadebatter.
- Norske myndigheter sikrer at REDD som mekanisme for bevaring av skog styrkes og formaliseres, og at REDD finansieres utenom kvotemarkedet og andre etablerte finansieringsmekanismer som CDM.

Politiske hovedutfordringer i 2012

Den største kampen gjennom året var arbeidet for å påvirke innholdet i den kommende Klimameldinga mest mulig. Krefter både på borgerlig side og i Arbeiderpartiet ønsket å få gjennomslag for en utvanning av utslippsløftene i Klimaforliket, gjennom å åpne for å nå utslippsmålet om 30% reduksjon i forhold til 1990 gjennom kjøp av mer utenlandske kvoter enn det som Klimaforliket fra 2008 la opp til.

En internasjonal kvotepris på sitt laveste nivå noensinne, kombinert med frykten for at finanskrisen i Europa skal få større negativ effekt på norsk industri, gjorde det også mer interessant å se seg om etter «billige», kortsiktige måter å oppfylle de målene Norge har meldt inn til Klimakonvensjonen.

Et aktivt arbeid fra ForUM og en rekke grupperinger i samfunnet gjorde at Klimameldinga (Meld. St. 21) avgitt i april opprettholdt brukbare mål for norsk klimapolitikk.

Da Klimameldinga vel var presentert, blusset det opp en viktig strid om det var nødvendig å lage et nytt Klimaforlik, basert på den nye Stortingsmeldingen. Den rødgrønne regjeringen var ikke enig med seg selv, mens miljøbevegelsen mente at det var svært nødvendig å få på plass en fornyet og aktualisert tverrpolitisk enighet om norsk klimapolitikk, nå når det nærmer seg valg og muligheter for

endringer i regjeringskonstellasjonene. Det ble en intens og heftig debatt, hvor også ForUM deltok med en klar posisjon.

I de internasjonale forhandlingene i Klimakonvensjonen (UNFCCC) var det fokus på å operasjonalisere vedtakene fra COP17 i Durban, der det blant annet ble bestemt at det skal settes i gang en ny forhandlingsprosess, Durban Platform for Enhanced Action (ADP), som skal bli en ny klimaavtale for alle land, gjeldende fra 2020. Disse forhandlingene fikk imidlertid en vanskelig start. De første to ukene med forhandlinger ble brukt bare til å bli enige om en dagsorden for det videre arbeidet.

Senere på året ble det imidlertid en bedre atmosfære i disse forhandlingene. På COP18 i Doha kom man lengre i retning av å konkretisere hvordan en ny avtale skal se ut, og hvilke mål som gjelder for forhandlingene i 2013 og videre mot 2015.

Et viktig tema i disse forhandlingene vil bli spørsmålet om rettferdig fordeling/retten til utvikling. Den stadig skjevere fordeling av inntekt og adgang til ressurser i verden, både mellom land og internt i stater, er kilde til stor politisk uro, og en hindring for en ambisiøs klimaavtale.

Gjennom året foregikk det en heftig debatt omkring betingelsene for 2. forpliktelsesperiode for Kyotoprotokollen. I Doha ble vedtaket presset igjennom, men prosessen rundt det var ganske tvilsom, og i ettertid har bl.a. Russland protestert mot vedtaket som de sier er i strid med konvensjonens regler. Det er også selvsagt beklagelig at Kyoto 2 kun omfatter omkring 15 % av verdens utslipp.

ForUM ble i løpet av våren fratatt den faste plassen vi har hatt i den norske klimaforhandlingsdelegasjonen i en årrekke. Begrunnelsene fra Miljøverndepartementet (MD) var noe uklare, men holdningen fra både politisk ledelse og forhandlingsdelegasjonen var ganske steil. ForUM skrev brev, og hadde møter med sentrale personer i MD, for å få beslutningen endret. Noen måneder etter at

ny miljøvernminister hadde tiltrådt, ble beslutningen reversert, og vi har på nytt en fast representant i den «indre» delegasjonen.

Resultater

- Klimagruppa laget en felles plattform for arbeidet med Klimameldinga. Plattformen ble brukt i det politiske arbeidet, og var grunnlag for en felleskronikk som kom på trykk i Dagsavisen uka etter at ny miljøvernminister hadde tatt over.
- Presset fra ForUM og andre gjorde at Arbeiderpartiets forsøk på å svekke utslippsløftene i Klimaforliket, ikke ble tatt til følge. Klimameldinga som kom i april bekreftet i all hovedsak alle punktene i det opprinnelige Klimaforliket.
- ForUM sluttet opp om klimaoppøpet Naturvernforbundet, Natur og Ungdom og andre tok initiativ til i begynnelsen av juni, og på grunn av det sterke presset fra sivil samfunn snudde Arbeiderpartiet og tok initiativ til nye forhandlinger. Et nytt Klimaforlik ble vedtatt i Stortinget 11. juni. Forliket opprettholder enigheten og målene fra det forrige Klimaforliket.
- Klimagruppa økte kompetansen på temaet klimarettferdighet bl.a. gjennom et seminar med deltakelse av Aksel Torvanger fra CICERO og Nina Dessau.
- ForUM er aktivt med i aksjonen Klimavalg 2013. ForUM huser aksjonens kampanjeseekretær, tar seg av administrative spørsmål, og stiller møterom til rådighet.

- Klimagruppa diskuterte norske posisjoner før klimamøtene gjennom året. Både i mai og i oktober vedtok ForUM felles posisjonsinnspill som ble overlevert MD. Dette er første gang at ForUM har laget slike innspill til et mellom-møte, og begge innspillene kom i tide til å bli tatt med i arbeidet med å utforme de endelige norske posisjonene.
- MDs beslutning om å stenge ForUM ute fra den norske klimaforhandlings-delegasjonen ble reversert.
- Under forhandlingsmøtene, spesielt i Doha, sørget ForUM for en god koordinering og informasjonsutveksling og sosial kontakt mellom de norske organisasjonsrepresentantene. Samarbeidet med den norske delegasjonen var godt og gjennom hyppige kontaktmøter på forhandlingsmøtene fikk vi god anledning til å utveksle informasjon og synspunkter, og fremme våre posisjoner. Under COP18 i Doha hadde klimagruppas utsendinger et lengre møte med Stortingets energi- og miljøkomité, og man ble enige om å ha et forberedende møte med komiteen i god tid før neste COP.
- I desember kom regjeringen med «Strategi for matsikkerhet i et klimaperspektiv». ForUM har i flere innspill lagt vekt på viktigheten av å styrke småskala, bærekraftig landbruk som en viktig måte å redusere sårbarheten for klimaendringer. Denne meldingen har i stor grad tatt våre anbefalinger til etterretning.
- ForUM bidro med et betydelig bidrag til CAN-International sitt Southern Capacity Building Program, som bidro til at et 40-talls sør-representanter møtte godt forberedt på COP-18 i Doha.
- I september arrangerte ForUM og Polyteknisk forening et seminar om teknologiske løsninger på klima- og

matkrisene, med bl.a. ETC Group og Bioteknologinemda.

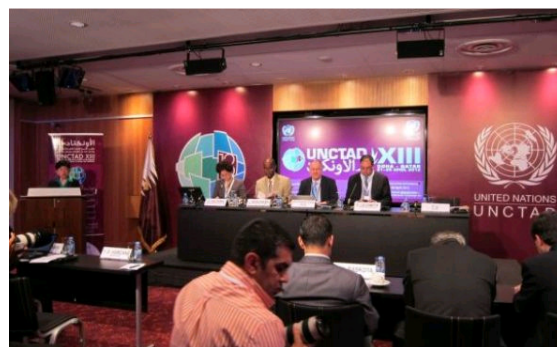
Temagruppemedlemmer:

Norges Naturvernforbund (NNV), Framtiden i våre hender (FIVH), Spire, Utviklingsfondet, WWF-Norge, Regnskogfondet, Changemaker, Redd Barna, Kirkens Nødhjelp, CARE, Internasjonal kvinneliga for fred og frihet (IKFF), Foreningen for internasjonale vannstudier (FIVAS), Mellomkirkelig Råd, Latin-Amerikagruppene i Norge (LAG), og et antall uavhengige observatører.

Koordinator/rådgiver og gruppeleder:

Arvid Solheim

2.3. WTO og handel

Politiske mål i fokus i 2012

- Norske myndigheter har ikke inngått handels- og investeringsavtaler som har negative konsekvenser for utvikling og miljø.
- Norske myndigheter har blitt mer åpne om forhandlingsprosesser og posisjoner for nye handelsavtaler, både bi- og multilaterale.

Politiske hovedutfordringer i 2012

Handelspolitikken var i 2012 preget av relativ stillstand i Verdens Handelsorganisasjon (WTO) etter det tannløse ministermøtet i

2011. Sammenhengene mellom handel og utvikling skulle belyses på UNCTADs 13. konferanse, hvor ForUM fikk delegasjonsplass.

I Norges arbeid med bilaterale handelsavtaler har hovedutfordringene fremdeles vært uenighet om handelsavtalen med Colombia, samt tilsynelatende intet gehør fra Nærings- og handelsdepartementet (NHD) om økt åpenhet om norske posisjoner og konsekvensutredninger. Dog har regjeringen inntil videre ikke gitt etter for press fra næringslivet (NHO) om behov for investeringsbeskyttelsesavtaler, noe som kan tyde på at de har lyttet til våre argumenter.

Resultater

- ForUM deltok i den norske delegasjonen til UNCTAD-konferansen i Doha i april med Magnus Flacké (Fellesrådet for Afrika). Magnus fylte rollen som bindeledd mellom det som skjedde «på innsiden» i forhandlingene og sivilsamfunnsrepresentanter «på utsiden», da Norge var ett av de eneste to land som hadde sivilsamfunnsrepresentasjon i delegasjonen. ForUM medvirket til at Norge støttet et fremdeles bredt mandat for UNCTAD, mot sterke interesser fra andre rike land for at UNCTAD skulle reduseres og begrenses. Videre prioriterte Norge å presse på for at UNCTAD skal fortsette å være en viktig aktør på gjeldsspørsmål, noe også SLUG (den andre sivilsamfunnsrepresentanten i delegasjonen) drev påvirkningsarbeid for.
- Når det gjelder de bilaterale handelsavtalene, deltok ForUM på samråd med politisk ledelse i Nærings- og handelsdepartementet, og gjentok poengene om åpenhet, og at konsekvensene av slike avtaler må utredes før de ferdigforhandles og sendes over til Stortinget.
- Den bilaterale handelsavtalen med Colombia har, takket være fortsatt felles innsats fra ForUMs medlemmer og andre heller ikke i 2012 blitt lagt fram for

Stortinget. Regjeringens ambisjon fra 2010 om å få til en «sideavtale» om menneskerettigheter med Colombia for å kunne ratifisere selve handelsavtalen ser ut til å ha havarert.

Temagruppemedlemmer:

Attac, Changemaker Fellesrådet for Afrika, Kirkens Nødhjelp, LAG, Utviklingsfondet.

Koordinator/rådgiver: Ane Schjolden

2.4. Næringslivets samfunnsansvar

Politiske mål i fokus i 2012

- På internasjonalt nivå: Styringshullene fylles med et effektivt, globalt regelverk som er underlagt demokratisk kontroll på nasjonalt nivå og implementert i et handlekraftig overnasjonalt organ.
- Norge har etablert et offentlig tilsynsorgan for norsk næringslivs samfunnsansvar utenlands, et ombud.
- Det nasjonale kontaktpunktet for OECDs retningslinjer for flernasjonale selskap omorganiseres, tas vekk fra avdeling for å næringsfremme i UD og tilføres økonomiske og menneskelige ressurser slik at det blir mer uavhengig av næringsinteresser og kompetent til å behandle klagesaker.
- Statens Pensjonfond – Utland innfører positiv filtrering basert på en tredelt bunnlinje, hvor også sosiale og miljømessige indikatorer legges til grunn for utvelgelsen.

Politiske hovedutfordringer i 2012

I Norge har den rød-grønne regjeringen sittet i 7 år og vi har oppnådd mindre når det gjelder tiltak for å regulere og overvåke flernasjonale selskaper og investorer enn vi så for oss da vi leste den første Soria Moria-erklæringen. Norge har ikke vært den internasjonale pådriver for å fremme tiltak som sikrer at

flernasjonale selskap opptrer ansvarlig i forhold til miljø og menneskerettigheter.

Statens Pensjonsfond – Utland (SP-U) har de siste årene endret forståelsen av sitt mandat og organisasjonen på en måte som har svekket etikken, uten at dette har vært gjenstand for oppmerksomhet og debatt. Forvaltningen av de etiske retningslinjene er komplisert å formidle og vanskelig å få søkelys på. Norges Bank som forvalter unndrar seg enhver debatt, noe som gjør det desto mer utfordrende. De etiske retningslinjene var i sin tid en stor seier for norsk sivilsamfunn, men den må stadig vinnes dersom retningslinjene skal ha reell betydning.

Resultater

- ForUM deltok som eneste sivilsamfunnsrepresentant i planleggingsgruppa for Regjeringens store internasjonale konferanse om næringslivets samfunnsansvar (CSR) som ble avholdt i Oslo i november. Vi møtte betydelig motstand fra embetsverket mot våre innspill i planleggingsfasen, enten det var å få NGO deltakere på det offisielle programmet, styrke sørdeltakelsen, juridisk ekspertise og andre fagmiljø, eller fokusere programmet i tråd med utenriksministerens mål om å teste eksisterende rammeverk og initiativ. Vi lyktes til slutt med å få inn mange av de kritiske røstene vi ønsket og konferansen ble langt bedre enn det en stund lå an til. Styringshullene i den globale økonomien og behovet for et forpliktende rammeverk med effektiv rapportering, lovgivning, sanksjoner og incitament ble debattert og fikk til dels støtte av utenriksminister Espen Barth Eide.
- ForUM arrangerte en parallellsesjon på regjeringens CSR-konferanse i november om investeringene til SP-U i et klimaperspektiv. Der deltok Regnskogfondet og Framtiden i våre hender ved sine ledere, sammen med Prof. Dr. Juris Beate Sjøfjell og

Statssekretær Hilde Singsås i et panel ledet av Liv Tørres fra Norsk Folkehjelp.

- ForUM arrangerte et frokostmøte under regjeringens CSR-konferanse med den britiske advokaten Martyn Day. Her fikk vi International Commission of Jurists (ICJ) og Advokatforeningen med som vertskap.
- Med finansiell støtte fra Utenriksdepartementet (UD) ble det i høst arrangert en svært godt besøkt frokostseminar-rekke om samfunnsansvar. Støtten fra UD dekker også et verksted som har blitt utsatt til 2013 og et temahefte om næringslivets samfunnsansvar myntet på ungdom som et prosjekt knyttet til regjeringens CSR-konferanse.

- ForUM har deltatt på møter i Brussel og Oslo knyttet til skatteparadis og land for land rapportering. Vi har skrevet høringsinnspill til Finansdepartementet om land for land rapportering og spredd dette til andre nordiske land som ønsker at deres regjeringer skal gå lenger enn EUs forslag.
- ForUM deltok på Initiativ for Etisk Handels møte i København om implementering av UN Guiding Principles i verdikjeden.
- ForUM deltok også som eneste norske sivilsamfunnsaktør på et forberedende verksted for å utvikle innspill til det danske EU-formannskapets ekspertmøte om medlemslandenes implementering av UN Guiding Principles. Vi deltok også på ekspertmøtet i København 7. og 8. mai.

Der ble gitt en rekke gode argumenter fra EU-parlamentarikere og andre med stor overføringsverdi til norske myndigheter.

- ForUMs rådgiver fortsetter sitt verv i styringsgruppen i OECD Watch og deltok aktivt i planlegging av årlig møte i OECDs investeringskomite i juni, samt på årsmøtet i nettverket i Sør-Afrika i september.
- ForUM deltok på tre internasjonale møter for å presentere og diskutere prosessen og resultatet i forbindelse med klagesaken mot Cermaq for det norske kontaktpunktet. Dette var på årsmøtet for de nasjonale kontaktpunktene i Paris i juni (sammen med Naturvernforbundet), på regionalt latinamerikansk møte i Santiago de Chile i november og på World Legal Forum i Haag i desember.
- ForUM fikk utarbeidet en studie av eventuelle endringer i Chile som følge av felleseklæringen undertegnet av Cermaq, Naturvernforbundet og ForUM i det norske kontaktpunktet. Studien ble lansert på et to-dagers seminar vi arrangerte i samarbeid med Naturvernforbundet og OECD Watch med deltakere fra chilensk fagbevegelse, tillitsvalgte på Cermaqs anlegg, urfolksorganisasjoner, miljøorganisasjoner m.fl. Cermaqs oppfølging av felleseklæringen var nedslående særlig med hensyn til faglige rettigheter og urfolksrettigheter slik det framkom så vel i studien som på seminaret

- I samarbeid med indiske, koreanske og nederlandske sivilsamfunnsorganisasjoner med tilknytning til OECD Watch klaget vi inn det koreanske selskapet POSCO og to av de store investeringsfondene ABP (Nederland) og Statens Pensjonsfond – Utland for brudd på OECDs retningslinjer knyttet til etableringen av et stålverk i Orissa i India.
- på strategimøtet i det europeiske nettverket European Coalition for Corporate Justice i Brussel i oktober. Temaet var implementering av UN Guiding Principles og ikke-finansiell rapportering. Dette er EØS relevante temaer som sannsynligvis vil inkorporeres i norsk lov.

Temagruppemedlemmer:

Kirkens Nødhjelp, Amnesty, Framtiden i våre hender, WWF, Regnskogsfondet, Burma komiteen, Changemaker, Naturvernforbundet, Norsk Folkehjelp, FIAN, Plan Norge, FIVAS.

Koordinator/rådgiver:

Siri Luthen og Gunhild Ørstavik

2.5. Finans og reform

Politiske mål i fokus i 2012

Norge

- tar en internasjonal lederrolle for å få på plass en ny global finansiell arkitektur som reduserer risikoen for nye finanskriser, inkluderer globale skatter/ omfordeling og gjør ressurser tilgjengelig for utviklings- og miljøformål under FNs oppsyn.
- påvirker de internasjonale finansinstitusjonene til å fremme en bærekraftig utvikling, gi utviklingsland rom til å selv bestemme økonomisk politikk, velge ledere åpent og demokratisk, og gi økt makt til utviklingsland.

Foto: Flickr/Ian Muttuo

- jobber iherdig og samstemt for å utvikle og praktisere politikk som øker åpenhet, motvirker skadelig hemmelighold, og hindrer kapitalflukt.

Politiske hovedutfordringer i 2012

Temaet finans og reform var i 2012 dominert av politisk påvirkningsarbeid på finansskatt, finansinstitusjoners bruk av skatteparadis, konsekvenser av IMF politikk i lavinntektsland, ledervalg i Verdensbanken og revisjonen av Verdensbankens 'safeguards policies' eller forsiktighetsregler. ForUM har også fortsatt å støtte oppbyggingen av et afrikansk sivilsamfunnsnettverk som søker å påvirke den afrikanske utviklingsbanken, og formidlet felles politiske posisjoner til nordisk styremedlem i denne banken.

Det åpnet seg dessuten en mulighet for å påvirke innholdet i et norsk forslag til land for land rapportering etter at regjeringen i juni besluttet at Norge skal innføre slik rapportering fra 1. januar 2014.

Resultater

- Internasjonalt oppnådde vi i 2012 å få større politisk aksept for å innføre skatt på finanstransaksjoner, særlig fordi det ble enighet blant noen EU-land om å gå for et samarbeid om en slik skatt for de land som ønsker det. Representanter for regjeringspartiene i Norge har uttalt seg positivt til et slikt EU-initiativ, men har foreløpig selv konsentrert innsatsen om et forslag til finansaktivitetsskatt, som etter planen skulle ha kommet i statsbudsjettet for 2013, men som de ikke ble ferdige med.
- ForUM har bidratt til økt oppmerksomhet om og diskusjon av finanstransaksjonsskatt, særlig ifm Rio+20, hvor utviklingsministeren argumenterte for en slik skatt under en side event om innovativ finansiering i Rio 22. juni.

- ForUM har ved flere aktuelle anledninger gjennom året gjentatt kravet om at Norfund ikke bør investere i eller via skatteparadis. Vi sendte i november et felles nordisk brev til utviklingsministeren om dette. Den politiske prosessen i regjeringen har imidlertid vært langsom, og spørsmålet står fortsatt uavklart.
- ForUM bidro til økt oppmerksomhet om de negative sosiale konsekvensene av IMF's betingelser i låneordningene for lavinntektsland ved å lansere en rapport under vårmøtene i Washington DC i april, med finansminister Sigbjørn Johnsen i panelet. Rapporten² er skrevet av Matthew Martin og Richard Watts fra Development Finance International. Rapporten fikk svært positiv tilbakemelding fra norske myndigheter og europeiske styrerepresentanter i IMF og kan bli tatt i betraktning i den planlagte revisjonen av låneordningene i 2013.
- ForUM deltok i en høring i desember og ble hørt av Verdensbanken, nordisk styremedlem og norske myndigheter når det gjelder rammeverket for revisjonen av bankens 'safeguards'. Det er foreløpig ikke avklart om våre innspill ble tatt inn i varmen. Revisjonsprosessen går i tre faser fram til juni 2014.
- Arbeidet med de regionale utviklingsbankene har i 2012 prioritert Afrika-banken. Vi har hatt løpende og god dialog

² *Enhancing the IMF's Focus on Growth and Poverty Reduction in Low-Income Countries*

med norske myndigheter og levert politikkinnspill på bankens energipolicy og safeguards. I tillegg organiserte ForUM møter mellom afrikanske sivilsamfunnsnettverk og norsk politisk ledelse under Afrikabankens årsmøte, og bidro med sørmidler til afrikanske sivilsamfunns deltagelse og koordinering i denne forbindelse.

- Vi har videre støttet opp om kunnskapsoppbygging og -spredning om land for land rapportering og levert krav om at Norge må innføre en bred og detaljert variant av slik rapportering, for å forhindre kapitalflukt. Resultat av dette påvirkningsarbeidet er foreløpig uavklart: lovforslaget til slik rapportering kommer først i 1. tertial 2013.

Temagruppermedlemmer:

Attac, Kirkens Nødhjelp, SLUG, Changemaker, Redd Barna.

Koordinator/rådgiver: Ane Schjolden

2.6. Fred og menneskelig sikkerhet

Politiske mål i fokus i 2012

- Norske myndigheter tar en ledende rolle i prosessene fram mot en sterk Arms Trade Treaty.
- Mer ansvarlig norsk våpeneksport gjennom krav om sluttbrukererklæring ved salg av våpen også til NATO-allierte, bedre merking samt utøve aktivt eierskap.

Politiske hovedutfordringer i 2012

Forhandlingene om verdens første internasjonal våpenhandelsavtale (Arms Trade Treaty) har pågått i FN siden 2006 og skulle forhandles ferdig i juli i 2012. Selv om statene kom langt nærmere målet om å etablere en global rettslig bindende våpenhandelsavtale de siste 48 timene av forhandlingene i juli, klarte de dessverre ikke å komme til enighet. Mens de fleste FNs medlemsland ønsket en sterk avtale, ble de dessverre motarbeidet av en håndfull stater som ønsker å blokkere en sterk avtale, inkludert Syria, Nord-Korea, Iran og Egypt. Det var til slutt USA som blokkerte forhandlingene og etterhvert Russland og andre land som ba om mer tid. Saken gikk dermed tilbake til FNs Generalforsamling, hvor man i november 2012 gav et nytt forhandlingsmandat for å gjenoppta forhandlingene i mars 2013.

Som styremedlem i Control Arms koalisjonen har ForUM vært svært aktive i 2012 for å få til en sterk og omfattende våpenhandelsavtale. Avtaleteksten fra juli regnes fremdeles som for svak og ForUM har derfor i etterkant av juli-forhandlingene jobbet for å fremme nødvendige forbedringer. I dagens avtaleutkast er det for eksempel uklart når overføringer av våpen skal forbyes, og omfanget av våpen som skal kontrolleres er for snevert. Teksten må styrkes på en rekke kriterier knyttet til risikoen for at våpen havner på avveie, blir brukt i vold mot barn og kvinner, i korrupsjon eller er et hinder for utvikling. Hvis ikke disse smutthullene tettes igjen vil man neppe forhindre våpenhandel som bidrar til grove brudd på menneskerettighetene.

I midten av november 2012 la regjeringen frem meldingen til Stortinget om eksport av forsvarsmateriell fra Norge i 2011. Skandalen om norsk eksport til Libya og Saudi-Arabia i 2010 har ført til at regjeringen varsler et økt fokus på demokrati og menneskerettigheter i mottakerlandet når man vurderer om et land kan motta militært materiale fra Norge. I eksportmeldingen foreslås bl.a. innføringen av en sjupunkts sjekkliste som skal sikre mer

systematiske vurderinger i forhold til menneskerettighetene, internasjonal humanitær rett og risiko for at det militære utstyret brukes til intern undertrykkelse. Likevel var det flere land som begikk alvorlige brudd på menneskerettighetene i 2011 som stod på mottakerlisten av norsk militærutstyr; bl.a. Saudi-Arabia, Kuwait, De forente arabiske emirater og Tyrkia. ForUM har derfor tatt til orde for at eksporten av militærutstyr til disse landene bør forstås som klart i strid med det eksisterende norske regelverket, inkludert menneskerettighetskriteriet i EUs felles posisjon som Norge er bundet av. Andre områder som fortsatt anses som hovedutfordringer er manglende sluttbrukererklæringer ved eksport av militær utstyr fra Norge til NATO-land og nære allierte, mangelfull merking og sporing, manglende kontroll på deler og komponenter og uansvarlig våpeneksport fra norske bedrifter i utlandet.

Resultater

Arms Trade Treaty (ATT):

- I forkant av Arms Trade Treaty Prep Com i februar 2012 inviterte Utenriksdepartementet (UD) til et møte hvor statssekretær Gry Larsen bekreftet at Norge vil kjempe for en sterk avtale basert på menneskerettigheter og internasjonal rett som også omfatter håndvåpen og ammunisjon. Statssekretæren refererte til et brev fra ForUM med støtte fra 16 andre norske organisasjoner som var blitt sendt UD i forkant av Prep Com.
- Under Prep Com i New York 13.-17. februar var det prosedyreregler for de endelige forhandlingene i juli for Arms Trade Treaty som ble fastsatt. Et svært viktig spørsmål under forhandlingene var blant annet sivilsamfunnsdeltakelse under møtet i juli. ForUM var svært aktiv under Prep Com og hadde tett dialog med fredsgruppas medlemmer, UD og andre relevante aktører nasjonalt og internasjonalt i forkant og under møtet. Vi deltok også på en lobby- og strategisamling i forkant av forhandlingene i New York sammen med Control Arms koalisjonen i to dager.
- I forbindelse med at den sørafrikanske våpeneksperten Andrew Feinstein var på besøk i Norge i februar med støtte fra ForUM for å delta på filmfestivalen Human Rights, Human Wrongs skapte ForUM medieoppmerksomhet om forhandlingene i New York og behovet for en internasjonal våpenavtale. Feinstein ble intervjuet av Bistandsaktuelle og NRK i programmet Urix sammen med ForUMs rådgiver. ForUMs rådgiver ble også intervjuet i Dagsavisen og i Ny Tid om våpenhandel.
- ForUM bidro til at rammede samfunn og individer ble hørt gjennom å gi reisestøtte til tre sivilsamfunnsdeltakere fra land i sør som inngikk i Control Arms-koalisjonens lobbyopplegg. Mange av landene i sør har svak delegasjonskapasitet til å stå imot press fra sterke land primært i nord som ønsker en utvannet avtale, samtidig som mange av disse landene i sør rammes hardt av uansvarlig våpenhandel.
- For å bistå lobbyvirksomheten og spre informasjon har også ForUM finansiert oppgradering av nettsiden www.controlarms.org før Prep Com, i samarbeid med Oxfam og andre. ForUM har blant annet finansiert oversettelse av kampanjenettsidene til arabisk og oversettelse av rapporter, kampanjemateriale og lobby brev til fransk, spansk og arabisk.
- ForUM har sammen med en rekke medlemsorganisasjoner skrevet en henvendelse til LO for å be om deres støtte til en sterk Arms Trade Treaty. ForUM har tatt kontakt med alle stortingspolitikere for å samle underskrift til parlamentarikererklæringen som tar til ordet for en sterk Arms Trade Treaty. Partileder Trine Skei Grande har blant annet skrevet under erklæringen, men det har vært en utfordring å få norske

parlamentarikere til å skrive under på tross av at det er en bred partipolitisk støtte for Arms Trade Treaty i Norge.

- ForUM overleverte 250.000 underskrifter til UD fra den globale underskriftskampanjen "Speak Out" hvor vi ba om en sterk avtale. Organisasjonene sammen listet opp en rekke punkter vi ønsker Norge ikke skal gi seg på i forhandlingene. I tillegg til at vi ba om at Norge må jobbe for å få denne avtalen så sterk som overhode mulig, ba vi også om at det også vises at dette prioriteres fra høyeste politiske hold og at Norge sendte politisk ledelse på konferansen. Dette var viktig fordi dette skaper en viktig signaleffekt der andre land også velger å prioritere dette høyt, noe som er viktig for å få til en sterk avtale. Norge besluttet å sende utviklingsminister Heikki Eidsvoll Holmås på konferansen.
- På juli-konferansen var det bred deltakelse fra sivilt samfunn, både internasjonalt og nasjonalt. Fra Norge var det representanter fra Fredslaget, Kirkens Nødhjelp, Kirkelig Fredsplattform, Change-maker og Press samt ForUMs sekretariat. ForUM hjalp til å lede det politiske arbeidet i Control Arms i Europa-gruppa og hadde svært god kontakt med den norske delegasjonen under forhandlingene. Da det ble bestemt at halvparten av forhandlingene skulle lukkes for sivilsamfunnet den andre uken, ble de norske organisasjonsrepresentantene en del av den norske delegasjonen. Vi ble jevnlig spurt om innspill skriftlig og under møter.

- ForUM og Kirkens Nødhjelp arrangerte side event den andre uken under forhandlingene, hvor vi lanserte en rapport om hvordan våpendeler kan inkluderes i avtalen. Rapporten³ er skrevet av Anne Charlotte Merrell Wetterwik og Kevin Mara ved Center for International Trade and Security, University of Georgia. Hovedpoenget i rapporten er at også salg av våpendeler, og ikke bare ferdigproduserte våpen, må reguleres gjennom Arms Trade Treaty. Det var stort oppmøte på arrangementet, og mange delegater fra skeptiske stater. Det ble en god diskusjon hvor det ble stilt interessante spørsmål om hvordan våpendeler kan inkluderes i avtalen.
- Mellom 1. juni og 15. august var det 40 unike oppslag i norsk presse om Arms Trade Treaty, hvorav 30 artikler siterer en eller flere av medlemsorganisasjonene og ForUM er sitert i 18 oppslag. Samarbeidet med medlemsorganisasjonene var godt og det var flere fellesoppslag. Vi hadde oppslag i de fleste nasjonale aviser og nådde også de aller største nyhetsflatene i Norge: lørdagssendingen til Dagsrevyen og forsiden av Aftenposten.
- Da Arms Trade Treaty-forhandlingene brøt sammen, fulgte ForUM opp med norske myndigheter og oppimot FN for å få i gang nye forhandlinger så fort som mulig. ForUM deltok under FNs generalforsamling i oktober hvor diskusjonen om å gjenoppta forhandlingene om en internasjonal våpenhandelsavtale var et sentralt tema. Med et overveldende flertall vedtok generalforsamlingen en resolusjon som forplikter landene til å ta opp igjen forhandlingene om Arms Trade Treaty i mars 2013. Takket være press fra sivilsamfunn fra hele verden, med Control

³ *Controlling parts and components of conventional weapons in the Arms Trade Treaty — a necessity and a challenge*

Arms-koalisjonen i spissen, har resolusjonen med et forbehold om at hvis landene ikke er i stand til å godta en avtale i mars, vil FN ta utgangspunkt i nåværende forslag til avtale og stemme over den på generalforsamlinga i 2013. Dette sikrer at avtalen ikke kan bli blokkert i mars-forhandlingene.

- ForUM og medlemsorganisasjonene har videre kommet med innspill overfor norske myndigheter til forbedringer av selve avtaleteksten fordi slik den står nå har den en god del svakheter. Blant annet ønsker man at Norge skal jobbe for at ammunisjon og deler og komponenter må inkluderes i avtalen, at smutthullet som gjelder unntak for forsvarssamarbeidsavtaler må lukkes og at teksten må styrkes på en rekke kriterier knyttet til risikoen for at våpen havner på avveie, blir brukt i vold mot barn og kvinner, i korrupsjon eller er et hinder for utvikling. Et brev med innspill ble sendt til utenriksminister Espen Barth Eide, som besvarte brevet og gav positive signaler om å ta innspillet fra ForUM-fellesskapet videre med seg i forhandlingene.

Norske våpen:

- Gjennom sosiale medier har ForUM utfordret utenriksministeren til å stanse eksporten av militærutstyr til diktaturer. ForUM har også i samtale med norske våpeneksportmyndigheter påpekt at det nye EU-direktivet Intra Community Transfer Directive som Norge skal implementere i år kan bidra til svakere kontroll med norske våpendeler og komponenter.
- Den årlige stortingsmeldingen om norsk våpeneksport ble offentliggjort i midten av november. ForUM kom raskt ut og kommenterte meldingen i media og i diverse sosiale medier. At regjeringen legger opp til mer systematiske vurderinger av mottakerland og vil innstramme salg av B-materiell forstås

som et lite skritt i riktig retning. Likevel var det flere land som begikk alvorlige brudd på menneskerettighetene i 2011 som stod på mottakerlisten av norsk militærutstyr. ForUM har derfor fortsatt å legge press på myndighetene om at eksportregelverket og hensynet til demokrati og menneskerettigheter må få konsekvenser i praksis.

- ForUM organiserte i samarbeid med SV et seminar på Stortinget 18. desember 2012 med Stockholm Peace Research Institute vedrørende den nye sjekklisten som skal sikre mer systematiske vurderinger i forhold til menneskerettighetene, internasjonal humanitær rett og risiko for at det militære utstyret brukes til intern undertrykkelse. Møtet bidro til å bevisstgjøre organisasjonene og parlamentarikere om virkningen av den nye sjekklisten og gav en mulighet til å få UD sin fortolkning av hva denne vil bety i praksis.

Temagruppemedlemmer:

Atlas-alliansen, Norges Fredslag, Internasjonal Kvinneliga for fred og frihet (IKFF), Kirkens Nødhjelp, Kirkelig Fredsplattform, Changemaker, Redd Barna, Press, FN-sambandet, DIGNI, Caritas, Mellomkirkelig råd, Amnesty.

Koordinator/rådgiver:

Borghild Tønnessen-Krokan, Siri Luthen (fra mai 2012), Elise Christensen (fra nov 2012)

2.7. Matsikkerhet

Politiske mål i fokus i 2012

- Under FAO blir Komiteen for verdens matsikkerhet (CFS) forsterket og får et utvidet mandat,– for å lede og koordinere arbeidet for internasjonal matsikkerhet, hvor organisasjoner fra det sivile samfunn kan delta aktivt og blir hørt i prosessene.

- Satsingen på bærekraftig landbruk innen norsk og internasjonal bistand, med fokus på småskalaprodusenter økes.
- Norske myndigheter ratifiserer tilleggsprotokollen til FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter.
- I avtalen om kompensasjon for klimændringer under Klimakonvensjonen (UNFCCC) blir det tatt eksplisitt hensyn til småbønder, pastoralister og kystfiskere.
- Norske næringsinteresser og norske investeringer i bioenergi truer ikke miljø, matsikkerhet og biomangfold i Sør.⁴

Politiske hovedutfordringer i 2012

En viktig diskusjon internasjonalt og i Norge gjennom de siste år har gått på viktigheten av å satse på landbruk, matsikkerhet og klimatilpasning i utviklingsstrategiene for fattige land. Det har vært oppmuntrende å se at det er en økende forståelse for den viktige rollen småskala landbruk har og vil ha i fremtiden, i spesielt Afrikas strategier for å unngå sult og underernæring, skape jobber og vekst.

ForUM presenterte i november 2011 rapporten Bistand som metter?, som viste at Norges bistand til landbruk og matsikkerhet har vært svært lav i årene 2006-2010. Hovedkravet var å få utarbeidet en ny strategi for landbruk i bistanden, et krav som møtte lite forståelse hos den forrige utviklingsministeren. Et annet, beslektet krav har vært å

få opp andelen som går til tilpasningsformål innenfor det som karakteriseres som klimafinansiering. Norges store satsing på regnskogsbevaring er symptomatisk for de fleste giverland, som konsentrerer sin klimafinansiering om utslippsreducerende tiltak.

Bruken av bistandsmidler til investeringer i næringsliv i sør, ikke minst Norfunds satsing på landbruksinvesteringer i Afrika, har vært et hyppig debattert tema gjennom året. Ikke minst når det gjelder spørsmålet om utviklingseffekten av storskala plantasjedrift er det en betydelig uenighet mellom Norfund og flere av ForUMs medlemsorganisasjoner. Det har vært gjort flere undersøkelser av Norfundprosjekter i Øst-Afrika, og det blir reist en del spørsmål om dette er den beste måten å bruke bistandsmidler på. Sett i lys av at Norfund lobber sterkt for å få en større andel av bistandsmidlene, er dette en viktig debatt som ForUM har engasjert seg sterkt i.

På internasjonalt nivå har arbeidet i Committee on Food Security (CFS) i FAO hatt høy prioritet. Den viktigste saken var *Voluntary guidelines for the responsible governance of tenure of land, fisheries and forests*. Disse retningslinjene, som er rådgivende og frivillige for utviklingsland, er et svar på Verdensbankens Responsible Agricultural Investment, som oppfattes som utilstrekkelige for bl.a. å beskytte småbønders rett til egen jord. De frivillige retningslinjene ble godkjent av CFS i mars 2012, og blir regnet som et viktig skritt for å redusere landran og andre uheldige konsekvenser av storskala investeringer i landbruksprosjekter i sør. ForUMs representant presenterte i den norske FAO-komiteen innspill til hva som burde være norske posisjoner i dette spørsmålet, og fikk gode tilbakemeldinger på innholdet.

Både land og sivilsamfunnsaktører i CFS arbeidet med Global Strategic Framework against Hunger, og ForUMs matgruppe leverte et innspill til norske posisjoner, og var tilstede i Roma da de ble vedtatt i oktober.

⁴ Arbeidet med dette målet har blitt dreiet fra spesifikt å se på truslene fra satsingen på bioenergi, til å se på konsekvensene av de raskt økende investeringene i forskjellige typer landbruksprosjekter i utviklingsland. Dette ut fra tenkningen at det er ikke vesentlig for de som mister sitt land eller vann på grunn av etableringen av en plantasje om den skal produsere jatrofa, rise eller eukalyptus.

I diskusjonene omkring Rio+20 var spørsmål om matsikkerhet et viktig tema. En del føringer i forarbeidene til toppmøtet kunne tolkes som en oppfordring til industrialisering av landbruket, GMO-er, osv. ForUMs matgruppe var aktivt med i diskusjonene, og var medarrangør av et seminar som belyste utfordringene landbruk og matsikkerhet står overfor i en ny erklæring om bærekraftig utvikling.

Resultater

- Regjeringen kunngjorde i februar at den skulle lage en handlingsplan for landbruk i bistand. Dette tar vi som et klart gjennomslag for vårt ønske om økt norsk bistand til småskala, bærekraftig landbruk som kom til uttrykk bl.a. i ForUM-rapporten Bistand som metter, utgitt i 2011.
- Oppfølging av handlingsplanen var en hovedsatsing for matgruppa i 2012. En rekke innspill ble gitt, i en svært uryddig prosess fra myndighetenes side. Planen (*Strategi for matsikkerhet i et Klimaperspektiv*) som ble lagt fram i desember ble imidlertid ganske bra. Matgruppa føler at man har fått gjennomslag for de fleste av våre viktigste lobbypunkter.
- I statsbudsjettet for 2013 ble det i bistandskapitelet spesifikt nevnt 200 millioner til landbruksformål, noe som Matgruppa har arbeidet for lenge.
- Gjennom året har det vært holdt 3 dialogmøter med Norfund om investeringer i landbrukssektoren i Afrika. Møtene har holdt et høyt faglig nivå, og vært svært nyttige for begge parter. Ikke minst har de bidratt til en åpen dialog om den uro som finnes i bistandsmiljøet når det gjelder konsekvensene av en storstilt satsing på investeringer i landbrukssektoren.

- ForUMs matgruppe deltok aktivt i planleggingen og gjennomføringen av Rio+20 seminaret på mat, vann og energi.
- ForUM bidro aktivt med innspill til norske myndigheter i arbeidet med å utforme norske posisjoner til Voluntary Guidelines, debatterte saken i FAO-komiteen, og bidro til at norske posisjoner ble tydeligere og bedre på FAOs regionalmøte i Baku i mars.
- ForUM kom med innspill til norske posisjoner under behandlingen av Strategic Framework against Hunger, og var til stede under CFS-møtet da de ble vedtatt.
- Representanter for Matgruppa har vært i flere møter med norske myndigheter for å presse på for en norsk ratifisering av tilleggsprotokollen til FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter. I juni gikk man til det skritt å boikotte et møte innkalt av Utenriksdepartementet hvor det skulle være en såkalt konsultasjon om prosessen i Norge. Vi kan imidlertid ikke si at man har kommet noe særlig lengre i retning av en endring av norsk politikk på dette feltet.

Temagruppemedlemmer: FIAN Norge, Oikos, Plan, Spire, Utviklingsfondet, Norsk Folkehjelp, Det kongelige selskap for Norges Vel.

Gruppeleder: Kristin Kjæret, FIAN Norge.
Koordinator/rådgiver: Arvid Solheim.

Foto: Anne Wangalachi/CIMMYT

2.8. Vann og sanitær

Politiske mål i fokus i 2012

At norske myndigheter

- **innenfor bistand** sikrer at norsk bistand og investeringer bidrar til å redusere sårbarhet – med kvinner og barn som de mest utsatte – og styrker vannressursforvaltning og spredning av miljøvennlige sanitære tjenester som er tilpasset lokale forutsetninger og rettes mot de fattige.
- **Innenfor menneskerettigheter** styrker retten til vann og sanitær gjennom blant annet å fremme opprettelsen av en Spesialrapportør i FN for retten til vann og sanitær samt ratifisere tilleggsprotokollen til FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter som gir individuell klageadgang.

Politiske hovedutfordringer i 2012

Til tross for at retten til – og tilgang til – vann og sanitær vil gi store helse- utviklings- og miljøgevinster er disse spørsmålene fortsatt neglisjert. En av syv mennesker i verden, hele 884 millioner, mangler fortsatt tilgang til rent drikkevann, 40 prosent av verdens befolkning har ikke trygge sanitærforhold, og 5000 barn dør daglig av vannrelaterte sykdommer.

På Rio+20 toppmøtet i juni 2012 var vann og sanitær et av flere tematiske områder som ble diskutert. Sluttdokumentet fra konferansen understreker betydningen av vann og sanitær for bærekraftig utvikling og støtter vann og sanitær som menneskerettighet til tross for tidligere forsøk fra enkelte land på å fjerne dette.

Norge har fortsatt ikke ratifisert tilleggsprotokollene til FN-konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (ØSK-TP) og Barnekonvensjonen som gir individer mulighet til å få prøvd retten til vann, og er skeptisk til begge.

Foto: UN Photo/Olivier Chassot

Resultater

- Medlemmer fra ForUMs vann- og sanitærgruppa deltok i World Water Forum i Marseille i mars 2012. Nytt av året på dette sjette verdens vannforum var at Utenriksdepartementet ikke deltok. Vi tar dette til inntekt for tidligere påvirkningsarbeid hvor vi har påpekt at vannforumet er et ikke-demokratisk forum, samt en bekreftelse på at UD også holder fast at politikkutvikling innen vann- og sanitærsektoren skal skje i FN-regi.
- ForUMs vann- og sanitærgruppe deltok aktivt i planleggingen og gjennomføringen av Rio+20 seminaret på mat, vann og energi. På seminaret ble det utarbeidet en sett med anbefalinger som ble overrakt til politisk ledelse i Utenriksdepartementet.
- Alternative vann- og sanitærløsninger var hovedtema da den årlige Blå Oktober-kampanjen gikk av stabelen 11.-16. oktober. Programmet besto av filmvisninger og diskusjoner i samarbeid med Film fra Sør og Oslo dokumentarkino, temadag på DogA med seminarer og foredrag, og et seminar om norsk støtte til vannkraftutbygging i Etiopia. Fra ble avholdt som vanlig, med støtte fra blant annet ForUM.

Temagruppemedlemmer: FIAN Norge, Foreningen for internasjonale vannstudier (FIVAS), Internasjonal kvinneliga for fred og frihet (IKFF), Kirkens Nødhjelp, Changemaker, PRESS, Spire, Stiftelsen Yme, Vannbevegelsen.

Gruppeleder:

Jonas Ådnøy Holmqvist, FIVAS.

Koordinator/rådgiver:

Borghild Tønnessen-Krokan til mai 2012.

Elise Christensen fra nov 2012.

2.9. Bistand og utviklingspolitikk

Politiske mål i fokus 2012

- Norske myndigheter stiller krav til all bruk av norske bistandsmidler om å rapportere på fordelingseffekt og konsekvenser for menneskerettigheter og miljø.
- Norge måler resultater av bistanden i oppnådd effekt for fattige og marginaliserte, ikke minst kvinner og i redusert ulikhet i og mellom land
- Norske myndigheter stiller som betingelse til statlig eide selskaper som er aktive i Sør og all bistandsfinansiert næringslivsstøtte til norske aktører i Sør at tiltakene skal være utviklingsfremmende og tar miljøhensyn.
- Norge er tydelig på hvilken rolle bistanden eksplisitt skal spille i en helhetlig utviklingspolitikk.
- Norske myndigheter anerkjenner og støtter sivilsamfunnet som viktige voktere av statens og andre utviklingsaktørers respekt for menneskerettigheter og miljø.

Politiske hovedutfordringer i 2012

Debatten om bistandens rolle i en helhetlig utviklingspolitikk har skutt fart i 2012 både i media, hos politikere og blant organisasjonene. Vårhalvåret var denne debatten preget av endringer i bistandsarkitekturen spesielt knyttet til utfordringer rundt nye aktører som Kina. Hvem setter premissene for bistanden anno 2012? Etter høynivå-konferansen om bistandseffektivitet i Busan

nov 2011 ble utviklingslandenes eierskap til egen utvikling satt på dagsorden, forsterket av en sterk økonomisk vekst i mange afrikanske land. I Utenriksministerens redegjørelse for stasjonssjefene i UD i august vektla Jonas Gahr Støre at kraftig vekst i mange utviklingsland gjør det naturlig å «normalisere» vårt forhold til tidligere bistandsland. En normalisert relasjon rettferdiggjør at Norge fremmer egne utenrikspolitiske interesser og ikke lenger opptrer som giver.

ForUM har fulgt disse debattene tett og kommentert utviklingen i media og seminarer. Næringslivet får en stadig mer framtrædende plass som viktig bistandsaktør både internasjonalt og i Norge. Fattige land ønsker og trenger investeringer for å fremme økonomisk utvikling. ForUM-fellesskapet erkjenner at økonomisk vekst og investeringer er avgjørende for å fremme utvikling, men stiller spørsmål ved den langsiktige utviklings-effekten av investeringene.

Organisasjonenes krav om at en øremerket andel av Statens pensjonsfond utland (SPU) skal gå til investeringer i fattige land har økende oppslutning. Norfunds direktør har lansert Norfund som mulig forvalter av en slik øremerket investeringsportefølje. ForUM fellesskapet har hatt drøftinger om volum og innfasing, realismen i øremerking av disse midlene til de fattigste landene og Norfunds rolle som forvalter. Hvilke politiske betingelsene som vil stilles til forvaltning av disse midlene er fortsatt uklart.

Med Heikki Eidsvoll Holmås som ny utviklingsminister ble de politiske skillelinjene i norsk bistandspolitikk tydeligere enn på mange tiår. Etter år med vektlegging av økonomisk vekst for utvikling setter han rettferdig fordeling på dagsorden. Selv om gapet mellom fattige og rike land minsker er det en økende ulikhet mellom fattig og rik internt i land. Høsten 2012 startet utviklingsministeren en omfattende konsultasjonsprosess for å få innspill til en kommende stortingsmelding om fordeling.

Også internasjonalt er fordeling og ansvarlig styresett satt i fokus. FNs tusenårsmål som «utløper» i 2015 blir kritisert for å være apolitiske. I utformingene av den nye post 2015-agendaen settes både fordeling, respekt for menneskerettigheter og ansvarlighet (accountability) som sentrale prinsipper for utforming av nye mål. FN har igangsatt omfattende konsultasjonsprosesser rundt de nye målene over hele verden, også i Norge, her i regi av FN organisasjonene. Post 2015 favner både utformingen av nye tusenårsmål og bærekraftsmål det siste som en konsekvens av forhandlingene i Rio+20, juni 2012.

Høsten 2012 har vi hatt en levende politisk debatt om bistand og utvikling utløst av Høyres Peter Gitmark, RORG-samarbeidet og ForUM fellesskapet. Høyresiden har nå en tydeligere stemme i utviklingspolitikken. De politiske motsetningene mellom fløyene er knyttet til bistandsvolum, krav til resultater og effektivitet, valg av samarbeidsland, betingelser, organisasjonenes rolle og egenandeler og ikke minst samstemthet. RORG-samarbeidet og ForUM sto som vertskap for en tverrpolitisk bistandsdebatt på Stortinget i oktober som en kick-off for valget 2013.

Resultater

- ForUM har fulgt bistands- og utvikling-debatten tett og vært synlig i foredrag og debattinnlegg blant annet i Bistandsaktuelt hvor vi vektla betydning av budsjettstøtte. ForUMs rådgiver har vært intervjuet om utvikling og erfaringer med effekten av norsk bistand i Bistandsaktuelt.
- ForUM har sammen med Bistandstorget avholdt seminar om Kina og sterkere Sør-sør samarbeid og konsekvenser det har for norsk politikk. Sterkere sør-sør samarbeid gir en maktforskyvning vekk fra vesten som premissleverandør for bistand. Dette gir nye utfordringer bl.a. knyttet til kondisjonalitetskrav. Organisasjonene har blitt mer nyanserte på kondisjonalitet og hvilke krav vi bør fremme og hvordan. Med all bistand følger det føringer.
- Bistandstorget og ForUM gikk sammen med flere av medlemsorganisasjonene om å sette ratifisering av tilleggsprotokoller til menneskerettighetskonvensjoner på dagsorden i et eget seminar og advarte mot myndighetenes manglende ratifisering med den signaleffekt det gir for menneskerettighetsarbeidet internasjonalt.
- I tilknytning til rapportframleggingen fra Norads sivilsamfunnspanel var ForUM invitert til å gi en utdypende kommentar. Bistandstorget og ForUM fulgte opp rapporten i et eget seminar i etterkant for å bidra til å utfordre organisasjoner til å ta tak i utfordringene som rapporten gav. Organisasjoner utfordres særlig på kontekstanalyse.
- ForUM og Kirkens Nødhjelp har hatt møte med Norfund rundt utviklingen av deres strategi om utviklingseffekt. Vi gav kritiske innspill til strategien. Det ble tydelig at deres mandat er å gi lønnsomme investeringer. Vi har i etterfølgende møter og debatter opprettholdt det kritiske blikket på utviklingseffekten av Norfunds investeringer. ForUM har medvirket til mer debatt om ansvarlige investeringer.
- ForUM har sammen med Kirkens Nødhjelp fått utarbeidet en rapport om

næringslivets rolle i bistanden. Rapporten⁵ skrives av Liv Bjergene og Bibiana Peine (begge med lang tilknytning til Bistandsaktuelt). Rapporten vil bli lansert i februar 2013.

- ForUM samlet organisasjonene til samtale med Norfund om forvaltning av øremerkede midler fra SPU til fattige land. Her framkom det at Norfund er avventende og evt vil anbefale en egen forvaltningsenhet og en realistisk innfasingsperiode. Organisasjonene må drøfte dette videre før de er klare til å gi anbefalinger/utforme en posisjon. Flere partier har ønske om å drøfte øremerking og forvaltning av SPU.
- ForUM har medvirket i alle konsultasjonsmøtene i Utenriksdepartementet om Fordelingsmeldingen. Vi har i tillegg avgitt skriftlig innspill til meldingen.
- ForUMs organisasjoner har begynt å engasjere seg i post-2015 agendaen. ForUM har sammen med Redd Barna og Kirkens Nødhjelp hatt møte med politisk ledelse i Utenriksdepartementet (UD) for å drøfte formen på den norske konsultasjonsprosessen. UD har bedt ForUM gi innspill og medvirke til 2 rundebord om sentrale prinsipper i post 2015. Bistands og utviklingsgruppen er samlet om at de to rundebordene skal omhandle «O-goals» og governance og accountability. Rundebordene holdes våren 2013.
- ForUM har sammen med RORG-samarbeidet arrangert en tverrpolitisk møte på Stortinget 25. oktober om bistandens eksplisitte plass i utvikling. Møtet skulle sette bistand på dagsorden før valget i 2013 og fikk stor oppslutning. Alle partiene var representert i møtet som hadde over 100 deltagere.

Temagruppemedlemmer:

Redd Barna, Kirkens Nødhjelp, Norsk Folkehjelp, Fellesrådet for Afrika, Framtiden i våre hender, Plan Norge, Care, Mellomkirkelig Råd, Latin-amerikagruppene i Norge, WWF, Fokus, Regnskogfondet, Utviklingsfondet, Atlas-alliansen, SAIH, LNU, RORG-samarbeidet, Bistandstorget.

Koordinator/rådgiver:

Elin Enge

2.10. Energi

Politiske mål i fokus i 2012

- Norge har etablert tydelige og etterprøvbare mål og indikatorer for måloppnåelse i sin Ren energisatsing i forhold til utviklingseffekt
- Norge balanserer vektingen av utviklingseffekt og "karboneffekt"
- Norske myndigheter sikrer at sivilsamfunnet både i Norge og i land berørt av Ren Energi og Energy+ blir sentrale deltagere i utvikling og gjennomføring av programmene.

Politiske utfordringer i 2012

Norge løfter Energy+ som et viktig klima og utviklingsinitiativ videre og opplever økende interesse for programmet og fra mange land som ønsker å gå inn som partnere.

ForUM og organisasjonene har deltatt i en rekke møter om utviklingen av initiativet. ForUM-fellesskapet støtter Energy+, som et sektorvis og resultatbasert initiativ, som skal øke energitilgang for mennesker i utviklingsland, også de fattigste, og samtidig bidra til at dette skjer uten at utslippet av klimagasser fra energisektoren øker. Vi mener at Energy+ skal mobilisere private investeringer ved bruk av offentlige midler og medvirke til nødvendige politiske reformer av

⁵ *Bistand eller butikk? Norsk næringsliv som bistandsaktør*

energisektoren i utviklingslandene. Energy+ bør gi utviklingsland finansiering basert på både økt energitilgang, utbygging av fornybar energi og unngåtte klimagassutslipp. Vi er enige om at Energy+ kan være et positivt bidrag til de internasjonale klimaforhandlingene under UNFCCC. Måling- og rapporteringsrutiner for Energy+ kan bli av stor betydning for framtidig metodeutvikling i UNFCCC.

Men vi opplever at det er vanskelig å se resultater av Energy+ sine konsultasjoner med organisasjonene. Vi har derfor bedt om en tettere dialog med Energy+ sekretariatet om hvordan det sivile samfunn både i Norge og i utviklingsland kan styrke sin rolle i utviklingen og implementeringen av Energy+, både i utviklingen av konseptet og i oppfølgingen av de nye pilotlandene og i utviklingen av indikatorer.

Utviklingsminister Heikki Eidsvoll Holmås har både likestilling og energitilgang som prioriterte satsingsområder og har følgelig satt «gender» i fokus i Energy+. En gender tilnærming gir implisitt en fattigdoms- og behovsorientert tilnærming.

Resultater

- ForUM har deltatt i konsultasjoner i UD om utviklingen av Energy+ og gitt skriftlige innspill til sekretariatet med anbefalinger til indikatorer. Posisjonene er utviklet i et samarbeid med energigruppa i ForUM.
- ForUM har samarbeidet med Energia (et internasjonalt energi og kvinnenettverk) og Norad om en workshop om Energy+ og gender i Oslo i mai. Dette som en

forberedelse til Rio+20 hvor Norge løftet samme tema. I workshopen ble det gitt klare anbefalinger om å integrere gender i partnerskapsdialogene, i utviklingene av landprogrammene og i rammeverket for resultatmålingen. Det ble spesielt pekt på behovet for tett involvering av kvinner på alle nivåer, «gender-budgeting», gender disaggregerte data og utviklingen av gendersensitive indikatorer.

- I Rio+20 var ForUM vertskap for en side-event «Energy+ International Civil Society Consultation», en dialog mellom Energy+ og internasjonale sivilsamfunnsrepresentanter. I dette møtet ble det utviklet konkrete anbefalinger til initiativet og forslag til hvordan sivilsamfunnet skal involveres i samarbeidet.
- I dialogen «Bærekraftige energiinvesteringer i sør» mellom norske vannkraftutbyggere i Sør, norske organisasjoner og myndighetene har det vært avholdt 2 rundebord. Ett på korrupsjon (våren) og et om grenseoppgangen mellom selskapers og staters ansvar. ForUM sitter i styringsgruppen for energidialogen og medvirket til begge rundebordene.

Organisasjoner involvert i energiprosjektene:
Kirkens Nødhjelp, Norges Naturvernforbund, WWF, FIVAS, Fokus, Framtiden i våre hender, Utviklingsfondet.

Prosjektkoordinator:
Elin Enge

2.11. Rio+20: FNs toppmøte om bærekraftig utvikling

Mål for satsingen

Skape en informert prosess og debatt om Rio+20 i Norge, gjennom å spre informasjon om temaene og debattene, og trekke ForUM-felleskapet inn i de politiske forberedelsene til konferansen.

Resultater

- Innspill på det såkalte «Zero Draft» (utkast til sluttdokumentet for toppmøte i juni) ble utarbeidet av ForUMs Rio+20-gruppe og levert til Utenriksdepartementet i februar.
- ForUM deltok på UNEPs stakeholder-konferanse i Nairobi i februar samt to runder av forhandlinger i New York om sluttdokumentet for toppmøtet. Her ble det knyttet kontakter med NGO Major Group og Sør-partnere. På den siste runden med forhandlinger i New York tilrettela ForUM for et møte mellom Sør-partnere og den norske delegasjonen.
- Grønn økonomi viste seg å være et av temaene hvor det var stor uenighet mellom rike land og utviklingsland. I sluttdokumentet ble grønn økonomi omtalt som en av mange verktøy for å oppnå bærekraftig utvikling. I Norge belyste ForUM temaet grønn økonomi gjennom en kafedialog i samarbeid med Handelshøyskolen i Bodø i januar og en heldagskonferanse om grønn økonomi på

Håndverkeren i Oslo i mars, med deltagelse bl.a. av Miljø- og utviklingsministeren Erik Solheim, Pavan Sukhdev (tidligere UNEP), Martin Khor (South Centre) og Arild Hermstad (Framtiden i våre hender).

- I mai arrangerte ForUM et nytt heldagsarrangement på Håndverkeren i Oslo, denne gangen med tittelen: «On Food, Water and Energy – in the context of Rio+20». Blant innledere var Norges sjefsforhandler i Rio, Harald Neple, samt flere representanter for internasjonalt sivilt samfunn. På seminaret ble det utarbeidet en sett med anbefalinger innenfor de tre tematiske områder som ble overrakt på møtet til Utenriksdepartementet v/ politisk rådgiver Unni Berge.
- Under selve sluttforhandlingene i Rio de Janeiro 13.-19. juni i forkant av toppmøtet (20.-22. juni) var flere av ForUMs medlemsorganisasjoner tilstede, inkl. Attac, Changemaker, Kirkens Nødhjelp, LAG, Spire og Utviklingsfondet. Organisasjonene fulgte forhandlingene og deltok også på arrangementer på det alternative Peoples' Summit.
- ForUM tok på seg en koordinerende rolle for norske organisasjoner og resultatet av dette var daglige møter med representanter for delegasjonen, møter med utenriksminister Heikki Eidsvoll Holmås og miljøvernminister Bård Vegard Solhjell og et møte med norske parlamentarikere hvor ulike temaer på forhandlingene ble drøftet. ForUMs representanter oppnådde god kontakt med politisk ledelse og overrakte et policy notat med anbefalinger om viktige temaer som kunne tas opp i norske innlegg.
- ForUMs daglig leder reiste som medlem av den offisielle delegasjonen. Dette ga tilgang til daglige morgenmøter samt intern kommunikasjon underveis. Selve forhandlingene ble bratt avsluttet av

vertene Brasil kvelden før statsledere ankom Rio til stor misnøye fra enkelte forhandlingsdelegasjoner.

- Sluttdokumentet ble vedtatt uten diskusjon under toppmøtet. I tråd med forventninger ble resultatet skuffende. Likevel ga Rio+20 et grunnlag for videre arbeid. Prosesser for å utarbeide bærekraftsmål og for å etablere mekanismer for finansiering av bærekraftig utvikling var blant 15 forskjellige prosesser som ble igangsatt av toppmøtet.
- ForUM arrangerte to sidearrangementer i Rio. Den ene er omtalt ovenfor under 2.10 Energi. Den andre het «Banking because the future matters» og ble arrangert på konferansestedet 17. juni i samarbeid med Global Alliance for Banking on Values, Merkur Kooperative Bank i Danmark og Green Economy Coalition.
- ForUM fikk avisoppslag i følgende media i forkant og under toppmøtet: NTB, Klassekampen, ABC Nyheter, Dagsavisen, Bistandsaktuelt og Morgenbladet. ForUMs informasjonsansvarlig bidro også til at flere av våre medlemsorganisasjoner ble omtalt i media, bl.a. i forbindelse med en markering for finansskatt arrangert av Robin Hood-kampanjen.

- Som en oppfølging av Rio+20 prosessen ble det arrangert en debatt under Globaliseringskonferansen i november hvor utviklingsminister Heikki Eidsvoll Holmås var en av innleiderne. Møtet satte søkelys på utfallet av konferansen og på i hvilken grad verdenssamfunnet klarte å bli enige om tiltak som bidrar til økt velstand

og sosial rettferdighet og samtidig bevarer miljøet for fremtidige generasjoner. Representanter for Third World Network, Fokus, Attac Norge og Utviklingsfondet deltok i panelet.

Organisasjoner involvert i Rio+20 arbeidet i ForUM:

Attac Norge, Care, Fairtrade Norge, FIAN Norge, FIVAS, FN-Sambandet, Framtiden i våre hender, Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet (IKFF), Kirkens Nødhjelp, Natur og Ungdom, Naturvernforbundet, Redd Barna, Regnskogfondet, Sabima, Spire, Utviklingsfondet, Vennskap Nord/Sør, WWF Norge.

I tillegg deltok Tørrlandskoordineringsgruppen, LO og Zero aktivt.

Prosjektkoordinator:
Christian Egge

2.12. Samstemthet

Politiske mål i fokus i 2012

- Norske myndigheter jobber strukturert og målrettet med å videreføre arbeidet med en samstemt norsk politikk for utvikling og evalueres jevnlig av et uavhengig organ

Resultater

- I mai leverte ForUM, RORG-samarbeid og Bistandstorget en felles oppfordring til Stortingets utenriks- og forsvarskomite samt utviklingsminister Heikki Eidsvoll Holmås om behovet for en egen årlig utviklingspolitisk redegjørelse om «samstemt politikk for utvikling». ForUM v/ daglig leder holdte også en innledning på samme tema under årsmøte til RORG-samarbeidet 23. mai.
- I oktober la fram Regjeringen sin andre samstemtrapport på et seminar i regi av Polyteknisk Forening og UD. Temaet for årets rapport var energi og

næringsutvikling. ForUM tok opp behovet for en skikkelig behandling av samstemtpolitiske utfordringer i Stortinget og fikk støtte fra både utviklingsminister Heikki Eidsvoll Holmås og FrPs Morten Høglund i at det er viktig med mer debatt om samstemthet i Stortinget.

2.13. Sivilsamfunnsdeltagelse i FN-prosesser

Rundt utvikling av ny Stortingsmelding om FN og norske posisjoner i mai, ga ForUM innspill til Utenriksdepartementet om å sikre sivilsamfunnets plass i FN-prosesser.

I november inngikk ForUM et samarbeid med Miljøverndepartementet for å gjennomføre og dokumentere et seminar for norske sivilsamfunnsaktører, på temaet «Hvordan legge best til rette for at sivilsamfunnsgrupper kan delta i FNs prosesser for miljø og bærekraftig utvikling».

Arbeidet var inspirert av artikkel 88h i sluttokumentet fra Rio+20. Artikkelen sier at man skal sørge for aktiv deltakelse fra alle relevante interessentgrupper, gjennom å benytte de beste erfaringer og modeller fra multilaterale institusjoner og utforske nye måter å fremme åpenhet og en effektiv deltakelse fra det sivile samfunn.

- Over 50 engasjerte representanter for norske organisasjoner og myndigheter deltok på ForUMs seminar *Konferanseturisme eller reell påvirkning?* om sivilsamfunnets rolle i FN i desember.
- Erfaringer fra ulike FN-fora ble presentert av flere internasjonale eksperter og mange av ForUMs medlemsorganisasjoner kom med konkrete innspill. Seminaret tok sikte på å invitere representanter fra alle ni interessentgrupper (såkalte major groups) i FNs arbeid innen miljø og utvikling.

- En oppsummerende rapport fra seminaret ble skrevet av Bård Lahn og overrakt MD i januar 2013. Anbefalingene i rapporten vil kunne bidra til utforming av norske posisjoner i forkant av årsmøte til FNs miljøprogram (UNEP) i Nairobi februar 2013, men også informere utformingen av Norges posisjon på dette temaet i post-2015 arbeidet som helhet.

- Rapporten anbefaler at MD nedsetter en ad hoc arbeidsgruppe med representasjon fra bredden i sivil samfunn, UD og MD for å jobbe videre med rapportens tematikker. En slik gruppe vil kunne presentere et sett med anbefalinger som både griper dypere og bredere i forhold til post Rio+20 og post 2015 agendaen, der norske posisjoner skal utbroderes.

Prosjektkoordinator:
Idar Instefjord

3. STYRETS ÅRSBERETNING 2012

3.1. Styrets møter

Styret har i perioden hatt 5 ordinære styremøter. Styret har behandlet 48 saker, hvorav 28 vedtakssaker, 16 orienteringssaker og 4 diskusjonssaker/eventuelt. Fordelt på område omhandlet 8 saker politikk, 33 organisasjonssaker, og 6 økonomi. Det foreligger styreprotokoll over møtene som er tilgjengelig på ForUMs nettsider.

I 2012 startet styret arbeidet med ny strategi for ForUM, som etter planen skal vedtas på årsmøtet 2014. Temaet har vært behandlet på to styremøter og i en todagers samling for styret og sekretariatet. Ny strategi blir sentralt i styrets arbeid også i 2013. Styret vil legge opp til en stor grad av involvering av medlemsorganisasjonene i arbeidet.

Styret godkjente flere politiske posisjoner i løpet av året samt ForUMs representasjon i offisielle norske delegasjoner (inkl. Rio+20, UNCTAD, COP 18).

På grunn av jobb hensyn trakk Harald Nyeggen Sommer seg fra varaplass til ForUMs styre. ForUM har ikke regler for supplering, så plassen stod tom ut perioden.

Styret holdes jevnlig oppdatert om arbeidet i sekretariatet, med fokus spesielt på det tematiske og politiske arbeidet samt økonomi. Møtene er gode og med beslutningsdyktig oppmøte.

3.2. Økonomi

ForUM har 4-årig rammeavtale (2011-2014) for henholdsvis den tematiske virksomheten og informasjon. Hovedrammen gir en årlig inntekt på 6,74 mio. Informasjonsavtalen er på kr 800.000,-, i 2012 med en tilleggsbevilgning på 400.000,- til Rio+20 arbeidet. Miljøvern-

departementet er også en viktig bidragsyter med kr 450.000,- i 2012, samt prosjekttilskudd på kr 220.000,-. Utenriksdepartementet bidro med kr 405.000,- til en møteserie om næringslivets samfunnsansvar. I tillegg kommer noen mindre bidrag og inntekter.

Regnskapet for 2012 viser et overskudd på kr 168.062,-, noe som gir en fri egenkapital ved utgangen av 2012 på kr 1.533.533,-.

Styret ønsker å ha en egenkapital som kan dekke tre måneders drift (ca 1,55 mio), som en sikkerhet ved eventuelt fall i inntektene. Ved årsskiftet anses dette oppnådd.

Regnskapet føres av aut. regnskapsfører Tore Skarvang i Risør, og revideres av Skagerak Revisjon ved statsautorisert revisor Einar Johansen.

ForUM har ingen vesentlige økonomiske forpliktelser utover det som framkommer i balansen. ForUM inngikk i 2011 ny leiekontrakt for 10 år for sine lokaler i Storgt 11. Utover leiekontrakten har ForUM ingen vesentlige avtalemessige forpliktelser.

Det vises forøvrig til revidert regnskap som ligger som vedlegg til årsmeldingen.

3.3. Sekretariatet

ForUMs lokaler i Storgata 11 er en del av et kontorfellesskap med beslektete organisasjoner, noe som bidrar til et stimulerende arbeidsmiljø.

Sekretariatet besto i 2012 av:

- Andrew Preston, daglig leder
- Rolf Wermundsen, kontorleder
- Mona Wærnes, informasjonsansvarlig
- Elin Enge, seniorrådgiver
- Ane Schjolden, seniorrådgiver

- Gunhild Ørstavik, seniorrådgiver (tilbake fra permisjon 18. januar)
- Siri Luthen, rådgiver (permisjon fra 9. november)
- Arvid Solheim, seniorrådgiver
- Borghild Tønnessen-Krokan, seniorrådgiver (permisjon fra april)
- Gunn Johnsen, resepsjonist (deles med Fokus)
- Christian Egge, prosjektleder Rio+20 (til august)
- Idar Instefjord, prosjektkoordinator (6 uker nov/des)
- Elise Christensen, seniorrådgiver (vikar)

Dette utgjorde i alt 9,24 årsverk for ForUM, fordelt på 11 stillinger hvorav 9 faste stillinger. I tillegg har ForUM vært arbeidsgiver ved begrensede engasjementer knyttet til rapport-skriving.

Sykefraværet i 2011 var 1,82%. Dette regnes som svært lavt.

Alle ansatte i ForUM har undertegnet etiske retningslinjer for ansatte og representanter for ForUM. Disse skal være en rettleder for etisk gode beslutninger og god og ansvarlig atferd i arbeid for ForUM.

3.4. Tariffavtale

ForUM er medlem av Hovedorganisasjonen Virke, og bundet av tariffavtale gjennom "Landsoverenskomst for virksomheter". I 2009 ble det inngått avtale om avtalefestet pensjon AFP. Det etterstrebes lik rett og mulighet for den enkelte ansatte uavhengig av kjønn, både når det gjelder lønnsnivå og kompetanse-heving, permisjonsuttak, individuelt tilpasset arbeidstid og mulighet for hjemmekontor.

Utover bestemmelsene i tariffavtalen har ForUM en framforhandlet lønnspolitikk med en egen lønnsplan med regulert opprykk. En egen personalhåndbok gir oversikt over betingelser og ytelser. I 2012 ble ForUMs lønnspolitikk revidert. Som følge av dette ble det innført en ny stillingskategori for senior-

rådgiver, og de ansatte ble innplassert etter ny lønnsplan.

3.5. Miljøtiltak

Ved flyreiser kompenseres klimautslipp ved kjøp av klimakvoter gjennom Framtiden i våre hender på www.mittklimate.no.

Kontoret kildesorterer papir, glass, metaller og elektrisk/ elektronisk avfall og plast. Kopier og utskrifter skrives ut på begge sider av arket, og det benyttes miljømerket papir.

Oslo, 13. mars 2013
Styret i Forum for Utvikling og Miljø

Fra venstre: Guro Almås, Anette Remme, Morten Eriksen, Ane Schjolden, Andrew Kroglund, Beate Thoresen, Magnus Flacké .

Ikke tilstede: Monica Sydgård, Maiken Pollestad Sele, Vigleik Winje, Øystein Berg.

Styrets sammensetning ved årets slutt 2012

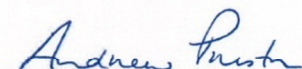
	Navn	Organisasjon	Valgt til:
Styreleder	Andrew Kroglund	Utviklingsfondet	2013
Nestleder	Beate Thoresen	Norsk Folkehjelp	2014
Fast	Monica Sydgård	Redd Barna	2014
Fast	Maiken Pollestad Sele	Oikos	2014
Fast	Anette Remme	SAIH	2014
Fast	Magnus Flacké	Fellesrådet for Afrika	2013
Fast	Guro Almås	Mellomkirkelig Råd	2013
Fast	Vigleik Winje	Digni (tidl Bistandsnemda)	2013
Ansattrep.	Ane Schjolden	Ansatt representant	
1. Vara	Øystein Edvin Berg	Naturvernforbundet	2013
2. Vara	Morten Eriksen	WWF-Norge	2013
3. Vara			

4. REGNSKAP 2012

Balanse for Forum for Utvikling og Miljø pr 31.12.2012

	Inngående balanse 31.12.2012	Utgående balanse 31.12.2011	Noter
Eiendeler			
Bankinnskudd	2 898 629	3 352 602	1)
Utestående fordringer	309 352	159 085	
Sum eiendeler	3 207 981	3 511 687	
Gjeld			
Leverandørgjeld / foretatte trekk	779 047	511 448	
Annen kortsiktig gjeld	895 402	1 634 769	
Sum gjeld	1 674 449	2 146 217	
Egenkapital			
Annen egenkapital	1 365 470	1 201 440	
Årets resultat	168 062	164 030	
Sum egenkapital	1 533 532	1 365 470	
Sum egenkapital og gjeld	3 207 981	3 511 687	

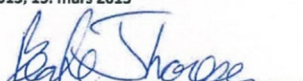
Note 1) Herav depositum husleie kr 172.213,-

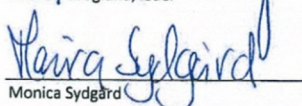

Andrew Preston, daglig leder

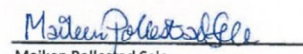

Rolf Wermundsen, kontorleder

Andrew Krogdahl, leder

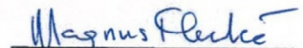
Godkjent av ForUMs styre 2012 - 2013, 13. mars 2013

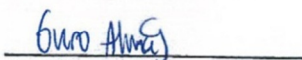

Beate Thoresen, nestleder

Monica Sydgård

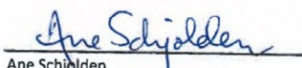

Maiken Pollestad Sele

Anette Remme

Magnus Flacké

Guro Almås

Vigleik Winje

Ane Schjolden
Ansattrepresentant

Årsregnskap Forum for utvikling og miljø 2012

	Regnskap 2012	Noter	Årsregnskap 2012 Budsjett 2012	Regnskap 2011 Budsjett 2011	2010	2009
INNTEKTER:						
Norad	6 740		6 740	6 740	5 740	5 740
Norad, Informasjon	1 230		1 200	909	1 100	
Miljøverndepartementet	474		450	450	450	483
Utenriksdepartementet	450	2)	0	0		
Kontingenter	148		230	228	230	240
Annen støtte	391	2)	300	250		
Andre inntekter	281	2)		151	53	8
Sum inntekter	9 724		8 920	8 738	8 520	6 556
KOSTNADER:						
PROGRAMOMRÅDER						
Tematisk arbeid						
Lønnskostnader	2 754		2 869	2 247	2 631	
Aktiviteter	1 415	3)	1 000	911	1 015	
Andel adm/drift	928		868	1 242	821	
	5 097		4 737	4 400	4 467	
Sørsamarbeid						
Lønnskostnader	498		506	396	464	
Aktiviteter	389	3)	500	584	500	
Andel adm/drift	271		250	220	245	
	1 158		1 256	1 200	1 209	
Informasjon						
Lønnskostnader	840		890	896	794	
Aktiviteter	281		288	294	284	
Andel adm/drift	102		100	202	202	
	1 223		1 278	1 392	1 280	
ADMINISTRASJON / EGNE AKTIVITETER						
Lønnskostnader	1 408	4) 5)	1 180	1 333	1 180	
Adm/drift	685	4)	426	649	482	
Styret	75	5)	72	49	72	
	2 168		1 678	2 032	1 734	
SUM KOSTNADER	8 556		8 824	8 574	8 400	
OVERSKUDD	168		96	164	60	

Årsregnskap Forum for utvikling og miljø 2012

Tilleggsinformasjon til regnskapet 2012

Noter:

1) Høstveddeposittum husleie kr 172.212,-

2) Miljøkompetansesenteret bidro med kr 405.800,- til en rekke prosjekter og næringslivets samfunnsansvar, og støtte til Robin Hood skatt kampanjen med kr 55.474,-.

Inntekter til kampanjene Robin Hood skatt og Klimavalg 2013 er inkludert med til sammen kr 188.381,-. ForUM deltar i de to kampanjene, blant annet med regnskapsførsel. Kampanjene er derfor inkludert i ForUMs regnskaper.

Annen støtte / Andre inntekter inkluderer i tillegg et oppdrag for Miljøverndepartementet med kr 220.000,-, momskompensasjon med kr 261.373,-, og andre inntekter med til sammen kr 57.600,-.

3) Fordeling av tematiske midler

Rio+20	233 710
Handel og WTO	16 390
Klima og miljø	129 544
CSR	588 039
Miljøledelse	88 992
PR og kommunikasjon	125 500
Med og samarbeidsgjennomsett	181 784
Med og samarbeid	87 924
Samfunnsansvar og klimapolitikk	128 204
Samfunn	88 924
Andre temaer, kommuniserte	88 924
	<u>1 415 257</u>
Sørmidler	<u>388 856</u>

4) Kostnader vedr MD oppdrag (jfr note 2) inkludert med kr 68.000,- (lønn) og 125.000,- (adm/drift). Kostnader vedr Robin Hood skatt kampanjen (jfr note 2) er inkludert med kr 127.717,- (adm/drift).

5) Donasjoner og lønn daglig leder 2012:

Daglig leder: Lønnsinntekt kr 221.472,-, honorarer kr 220.000,-. Honorarer kommunisert med kr 47.873,-. Honorarer som ikke er kommunisert kr 2.300,-.

Revisjon Skagerrak

Revisjon Skagerrak AS
Storgata 11
4950 Risør
Tlf.: 40 43 25 00
Fax: 40 43 25 19
www.revisjon-skagerrak.no
NO 982 767 970 MVA

Medlem av Den norske Revisorforening

Til Årsmøtet i
Forum for Utvikling og Miljø

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for foreningen Forum for Utvikling og Miljø som viser et overskudd på kr 168 062. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2012, resultatregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for foreningens utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av foreningens interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til foreningen Forum for Utvikling og Miljø per 31. desember 2012 og av resultater for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av foreningens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Risør, 15. mars 2013

Revisjon Skagerrak AS

Einar Johansen
Registrert revisor

Forum for utvikling og miljø (ForUM) er et nettverk for over 50 norske miljø-, utviklings-, freds- og menneskerettsorganisasjoner.

ForUMs visjon er en demokratisk og fredelig verden basert på rettferdig fordeling, solidaritet, menneskerettigheter og økologisk bæreevne.

Storgt 11
0155 Oslo

www.forumfor.no
forumfor@forumfor.no

Tlf: 23 01 03 00
Faks: 23 01 03 03